

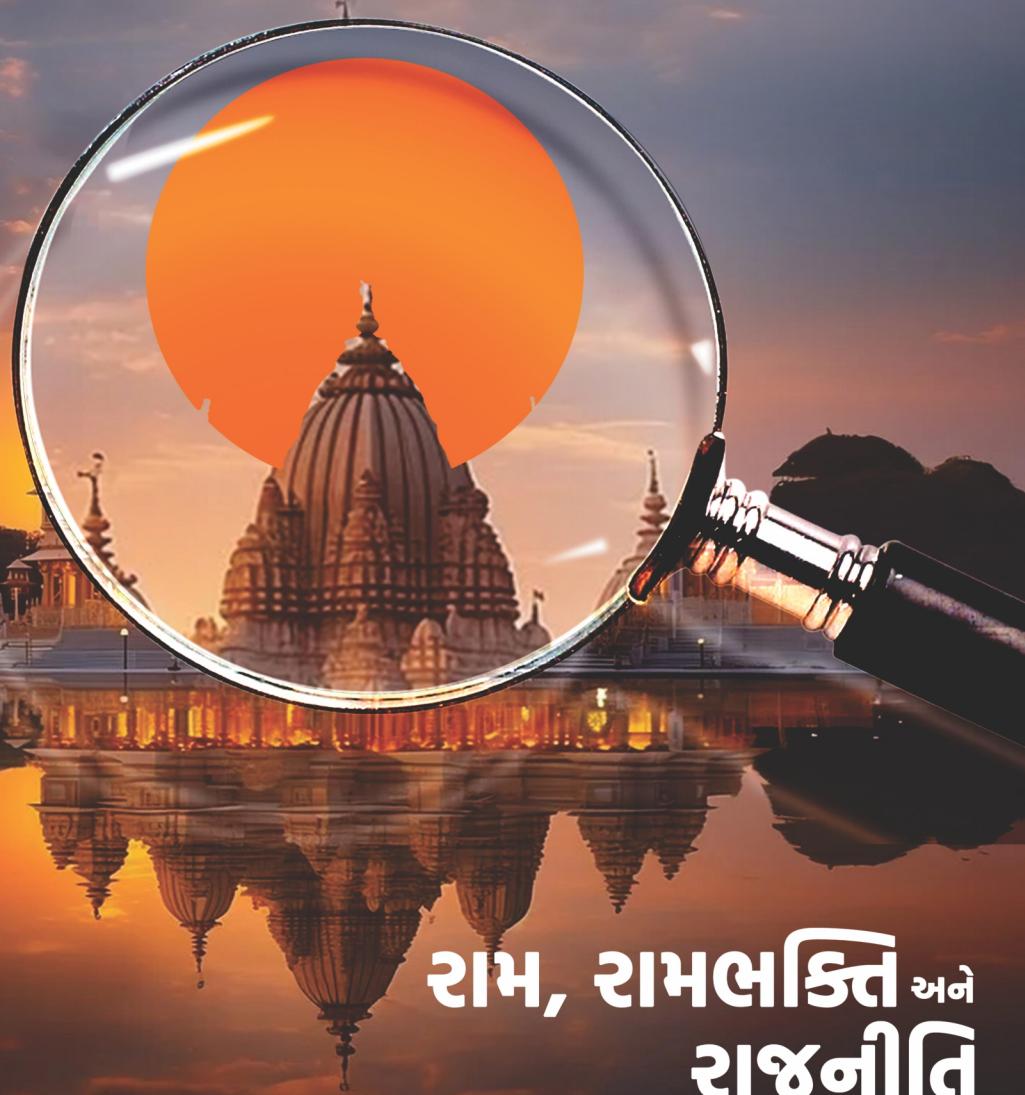
Registered Under RNI No. GUJGUJ/2010/30943

Under Postal Regd. No. GAMC - 1745/2023-2025 Issued by SSP, Ahmedabad Valid Upto 31/12/2025

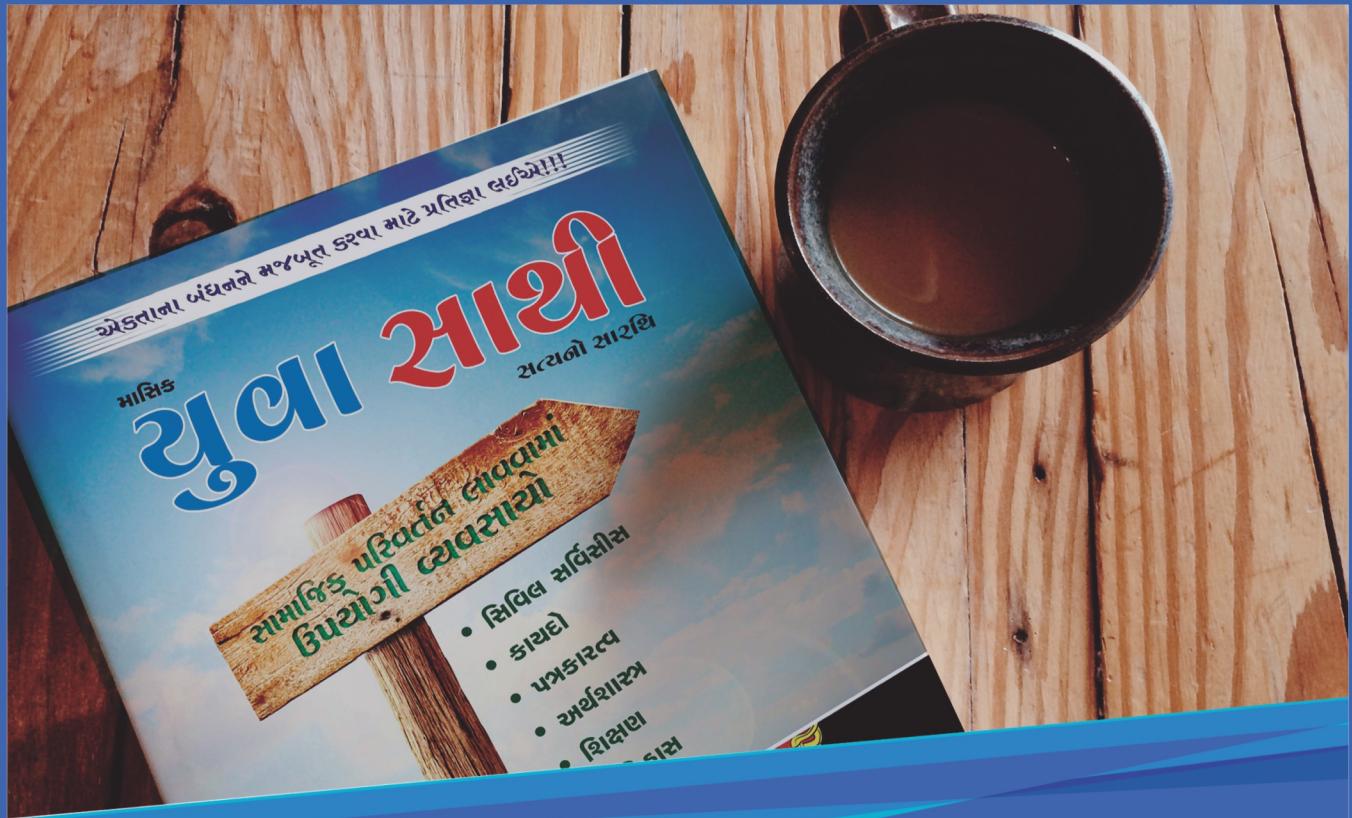
PUBLISHED AT 1st OF EVERY MONTH PERMITTED TO THE POST OF A'BAD PSO ON 3rd OF EVERY MONTH

યુવા સાથી

(Yuva Saathi Gujarati Monthly)

રામ, રામલક્ષ્મિ અને
રાજનીતિ

એક અવાજ – એક ઉમંગ – એક ચળવળ
જેમના માથે ભારતના ભવિષ્યના ઘડતરની જવાબદારી છે
એવા નિષ્ઠાવાન યુવા મિત્રો તરફથી પ્રકાશિત થતું
એકમાત્ર ગુજરાતી સામયિક યુવાસાથી

સત્ય અને ન્યાયનો વાહક
તટસ્થ અને નીડર વિશ્લેષણ
પ્રગતિ અને સમૃદ્ધિનો વાહક
શાંતિમય સમાજના નિર્માણ માટે
બાળકોના નૈતિક ઘડતર માટે
યુવાનોને સાચી હિસા ચીંધનાર
યુવાનોના ટિલની ખડકન

તમારા આ નિષ્ઠાવાન પ્રયત્નોના લીધે આ હદ્દયપૂર્વકનો
અવાજ દેશના ખૂણો-ખૂણો ગુંજુ ઊઠશે. ઈન્શાઅલ્લાહ.

વાર્ષિક લવાજમ : રૂ. 300/-
ત્રિવાર્ષિક લવાજમ : રૂ. 950/-

મેનેજર, યુવાસાથી ગુજરાતી માસિક : બી-૪, કરિશ્મા કોમ્પ્લેક્સ, સારણી સોસાયટી,
૧૩૨ કુટ રિંગ રોડ, જુહાપુરા, અહમદાબાદ -૩૮૦૦૫૫ | M. 9510008614

YUVASAATHI (GUJARATI MONTHLY)

BANK A/C. NO.: 163110100029661 - (Only NEFT)

BANK: BOMBAY MERCANTILE CO-OP BANK LTD

IFSC CODE: BMCB0000039

AFFILIATED : AXIS BANK LTD

આપની જહેરાત તેમજ સ્પે. ડોનેશન આપી “યુવાસાથી”ને સદ્ગુર બનાવી સમાજના નવનિર્માણમાં આપનો સાથ-સહકાર આપો.

માસિક
યુવા સાથી
સત્યનો સારથી

વર્ષ : ૧૫, અંક : ૦૨ | ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૪ | પેજ : ૩૬

વિશેષ વિનામ્યાસ
www.yuvasaathi.com

instagram.com/yuvasaathiguj - facebook.com/yuvasaathiguj - twitter.com/yuvasaathiguj

સંપાદક મંડળ

• એડિટર ઇન ચીફ •
જાવેદ આલમ કુરેશી

• એડિટર •
જાબિર માનિગર

• સભ્યો •
સાલેહા મલિક
ઈશરત મારિયા
ઈંબ્રાહીમ શેઠ
ડૉ. સાડિબ મલિક
સુહેલ તનવીર
મુખશિર શેખ

 9510008614

yuvasaathi.monthly@gmail.com

વાર્ષિક લવાજમ : રૂ. ૩૦૦/-

ત્રિવાર્ષિક લવાજમ : રૂ. ૭૫૦/-

Printed and published by Rashid Hussain Akhtar Husain Shaikh on behalf of STUDENTS ISLAMI ORGANISATION OF INDIA GUJARAT ZONE and Printed at Unique Offset, N.R. Estate, Tavdipura, Dudheshwar, Ahmedabad-380004 and published from B/4, Karishma Complex, Near Sarni Society, 132 Feet Ring Road, Juhapura, Ahmedabad - 380055 | Editor : Rashid Hussain Akhtar Husain Shaikh

અનુક્રમણિકા

04	તંત્રી લેખ	જાવેદ આલમ કુરેશી
	ધર્મની રાજનીતિ અને આપણો દેશ	
06	પૈગામ	શકીલ અહેમદ રાજપૂત
	રામ, રામભક્તિ અને રાજનીતિ	
10	વિશેષ ચર્ચા	
	માદક પદાર્થો અને સ્વાસ્થ્ય પર તેની અસરો	એસ. એહેમદ
	વ્યાસના સામાજિક-આર્થિક નુકસાન અને ધાર્મિક શિક્ષણ	ડૉ. ફારુક અહેમદ
	... સરકાર અને સમાજ-સેવા કરનારાઓની જવાબદારી	ક્રોસર લઈક
	નશો કરવાવાળાઓને નમ્ર નિવેદન	સંપાદક મંડળ
17	ચક્કાર	મુહમ્મદ ઉમર વહોરા
	શું બાબરી મસ્જિદની શહાદત એઠે જશે ?	
19	ડકનાદ	ડકેશ ઓઝા
	મહિપુરમાં વિશ્વગ્રામની શાંતિ-સદ્ભાવની પહેલ	
21	સ્ટેથોસ્કોપ	સુહેલ કે.કે.
	આંતરરાષ્ટ્રીય ઇસ્લામોકોબિઅમાની વાર્તાવિકતા	
23	વિશ્વકોશ	સંપાદક મંડળ
	મહાન ગણિતશાસ્ત્રી અલ-ખવારિગ્રમી	
25	આરોગ્ય	ડૉ. પ્રાચી શાહ
	બાળકોમાં મોબાઇલનું વધતું વળગાણ ચિંતાજનક	
27	કરિયર	સંપાદક મંડળ
	કાયદાના ક્ષેત્રમાં કરિયર	
29	અહેવાલ	સંપાદક મંડળ
	“ઇસ્લામી સંસ્કૃતિના પુનરૂત્પ્યાનમાં સાહિત્યની ભૂમિકા” ...	
	SIO ગુજરાત દ્વારા “ઉદાન” ચિલ્ડ્રન ફેસ્ટીવલ ૨૦૨૪નું આયોજન	
33	છેલ્લું પૃષ્ઠ	સંપાદક મંડળ
	પવિત્ર સંકલ્પ	

★ લેખકના વિચારથી સંગઠન અથવા સંપાદકમંડળનું સહમત હોવું જરૂરી નથી.

જવેદ આતમ કુરેશી

ધર્મની રાજનીતિ

અને આપણો દેશ

આપણો પ્રિય દેશ ભારત જેની ઐતિહાસિક પરંપરાઓ સહિષ્ણુતા અને વિપુલતામાં એકતાના પાયા પર ઉભી છે. જેણે દરેક વ્યક્તિ, જાતિ અને રાષ્ટ્રને પોતાના ખોળામાં આશ્રય આપ્યો, જ્યાં ધર્મ અને ધાર્મિક મૂલ્યોએ સદીઓથી લોકોને તાલીમ આપી અને સાથે રહેવાનું શીખવ્યું. પછી

કેટલાક લૂંટારાઓએ આ દેશ પર પડાવ નાખ્યો અને લૂંટ ચલાવીને તેને નબળો બનાવી દીધો, પરંતુ આ લૂંટારાઓએ તેમના ભૌતિક લાભ માટે અહીંની પરંપરાઓ અને મૂલ્યોનો પણ નાશ કર્યો. ધર્મ, ભાષા અને જાતિના આધારે લોકોને વિભાજિત કર્યા જેથી તેમનું શાસન ચાલુ રહે. તે જ સમયે દેશમાં એક અવાજ ઉઠયો, આજાઈનો અવાજ, અવાજ એટલો શક્તિશાળી હતો કે છેવટે લૂંટારાઓ દેશ છોડીને ભાગી ગયા, પરંતુ તેઓએ શરૂ કરેલી સાંપ્રદાયિકતાની આગ જેમની તેમ રહી અને કમનસીબે આ દેશના બે ભાગ પડી ગયા બે ટુકડાઓમાં, હવે એક નવું ભારત અસ્તિત્વમાં આવ્યું જ્યાં અહીંની પ્રજા અને સમજદાર લોકોએ ફરીથી સાથે રહેવાનું નક્કી કર્યું. ભારતના ભાગલાના પરિણામે, ભારતમાં વસતા મુસ્લિમો હિંદુઓ વચ્ચે ચોક્કસ કડવાશ હતી, પરંતુ પસાર થતા સમય સાથે સામાજિક જોડાણના પરિણામે તે કડવાશ ઘટશે તેવી પ્રબળ સંભાવના હતી, પરંતુ આગળ હવે બીજી રાજકીય રમત શરૂ થવાની હતી. બહારથી દેશને લૂંટવા આવેલા લૂંટારાઓના

ગયા પછી આ દેશમાં એવા લોકો બહાર આવ્યા જેઓ અંદરથી દેશને લૂંટવાનો પ્રયાસ કરવા લાગ્યા, દેશને એક રંગમાં રંગવાના એજન્ડા સાથે પોતાની મરજ ચલાવવા માગતા હતા. અને પછી શરૂ થઈ ગંદા રાજકારણની રમત જેને સાંપ્રદાયિક રાજકારણ કહેવાય છે.

શરૂઆતમાં આ સાંપ્રદાયિક રાજનીતિને બહુ સ્વીકૃતિ મળી ન હતી, દેખીતી રીતે વિચાર બદલવો એ એક મોટો અને લાંબા ગાળાનો પ્રોજેક્ટ છે તેથી આ કોમવાદી રાજકારણે ગ્રાઉન્ડ લેવલથી લઈને મેઈનસ્ટ્રીમ સુધીના દરેક મોરચે કામ કર્યું અને અંતે તે સફળ પણ થયું. પરંતુ આ રાજકારણે જે તબક્કાઓ લીધા છે તેની વાર્તા છે. આ તબક્કાઓ દરમ્યાન જે સમય પસાર થયો તે ખૂબ જ પીડાદાયક છે, તેની ભયાનકતા, તેની પીડા, તેનો આધાત, તેનું દુઃખ, તેનું નુકસાન થોડા શબ્દોમાં વર્ણવવું અશક્ય છે. આ સાંપ્રદાય પરની રાજનીતિની સફર માત્ર પરિણામોની દસ્તિએ ખૂબ જ ખતરનાક અને પીડાદાયક નથી પણ તેની પ્રક્રિયા ખૂબ જ ખોટી પદ્ધતિઓ અને ખોટા પ્રચાર પર આધારિત છે જ્યાં એક બાજુ મીડિયા અને રાજકારણીઓ ખરીદાય છે. સેલિબ્રિટીઓનો આશરો લેવામાં આવ્યો, બીજી તરફ લોકોની લાગણી ભડકાવવામાં આવી, તેઓને ગેરમાર્ગે દોરવામાં આવ્યા અને છેડછાડ કરવામાં આવી, બંધારણીય મૂલ્યો અને લોકશાહી સંસ્થાઓનો ભંગ

કરવામાં આવ્યો અને સમગ્ર દેશમાં એવું સાંપ્રદાયિક વાતાવરણ ઉભું કરવામાં આવ્યું કે આખું વાતાવરણ લઘુમતી વિરુદ્ધ જેરી થઈ ગયું. અને ખાસ કરીને મુસ્લિમો વિરુદ્ધ.

બંધારણમાં સ્પષ્ટ લખેલું છે કે દેશ ધર્મનિરપેક્ષ હશે જ્યાં રાજ્યનો કોઈ ધર્મ નહીં હોય, તે દરેક ધર્મ સાથે સમાન રીતે વર્તશે, પરંતુ આખા દેશમાં એક વિચિત્ર પ્રકારની હાઈપોકેસી ઊભી કરી દેવામાં આવી છે કે જ્યાં કોઈ મુસલમાન કોઈ મોલ હોય, સડકના પાસે, કોઈ બગીચામાં કે હોસ્પિટલમાં નમાઝ પઢે છે, મીડિયા, સોશિયલ મીડિયા, લોકો અને વ્યક્તિઓ બધા બૂમો પાડવા લાગે છે કે આ મુસ્લિમોનું તુષ્ટીકરણ થઈ રહ્યું છે, તેઓ દેશની લોકશાહી અને બિનસાંપ્રદાયિક મૂલ્યોને નુકસાન પહોંચાડી રહ્યા છે. સામાન્ય માણસ જ નહીં પરંતુ રામમંદિર પર સમગ્ર દેશના શાસક પક્ષ અને દેશના વડાપ્રધાન પણ ઉજવણી અને જશ્નમાં વ્યસ્ત હોય છે દરેકના માં સિવાઈ જાય છે.

ખરેખર આ ખૂબ જ ચિંતાજનક પરિસ્થિતિ છે, જો આ મોકાની ગંભીરતા અને નજાકતને સમજવામાં નહીં આવે તો આ સાંપ્રદાયિક રાજનીતિ આ દેશના મૂલ્યો, પરંપરાઓ અને સંસ્કૃતિને નેસ્તનાબૂદ કરી નાંખશે. જેનું નુકસાન આ દેશની જનતાએ પણ ભોગવવું પડશે. જો સમજદારીપૂર્વક સ્થિતિની સમીક્ષા કરવામાં આવે તો ચોખ્યું દેખાય છે કે અત્યારે જ આપણે નુકસાન ભોગવી રહ્યા છીએ. આજે સમગ્ર દેશમાં દ્રેખપૂર્ણ લિંગિંગ, સાંપ્રદાયિક રમખાણો, તેમાં માર્યા ગયેલા આપણા પ્રિયજનો અને સંબંધીઓ, આપણા જાન-માલને નુકસાન, દેશની અર્થવ્યવસ્થાની નબળી સ્થિતિ, ધનવાન અને ગરીબ વચ્ચે વધતી જતી ખાઈ, મહિલાઓ, બાળકો, વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકો તેમજ નવ્યુવાનોની ગંભીર સમસ્યાઓ, દેશમાં વધી રહેલી નૈતિક ખરાબીઓ, ગુંડાગર્દી,

બ્રાહ્માચાર, બળી રહેલું મણિપૂર, નિસાસા નાખતું કાશ્મીર અને સામાન્ય માણસની રોજબરોજ બગડતી હાલત આ બધું આપણે ભોગવી રહ્યા છીએ. પરંતુ આ બધી સમસ્યાઓને અભરાઈ પર ચડાવી દઈને લોકોને નોન ઈશ્યુઝ અને લાગણીના પ્રવાહમાં બેંચીને બ્રમિત કરવામાં આવી રહ્યા છે અને પોતાનો રાજકીય એજન્ડા સેટ કરવામાં આવી રહ્યો છે. આ સાંપ્રદાયિક રાજનીતિનો ફટકો જે લોકો પર પડ્યો છે તેઓ આને સમજ ગયા છે. જેમ જેમ લોકો પર આ માર પડી રહ્યો છે તેમને સારી રીતે સમજાઈ રહ્યું છે કે તેમના સાથે શું રમત રમવામાં આવી રહી છે.. પરંતુ હજુ પણ કેટલાક લોકો એવા છે જેઓ તેમના પર પણ ચાબુક વરસવાની રાહ જોઈ રહ્યા છે, તો કદાચ તેઓ પણ સમજ જશે કે તેઓ શું અનુભવી રહ્યા છે અને તેઓ શા માટે અવાજ ઉઠાવી રહ્યા છે. એક કવિએ કેટલું સરસ કહ્યું છે,

“જો હમ પે ગુજરે થે રંજ સારે
જો ખુદ પે ગુજરે તો લોગ સમજે
જબ અપની અપની મહોબ્બતોં કે
અજાબ જેલે તો લોગ સમજે
વો જિન દરખ્ખોં કી છાંવ મેં સે
મુસાફિરોં કો ઉઠા દિયા થા
ઉન્હી દરખ્ખોં પર અગલે મોસમ
જો ફલ ન ઉતરે તો લોગ સમજે”

અત્યારે જે લોકો આ સાંપ્રદાયિક રાજનીતિના પ્રભાવ હેઠળ આવીને રામમંદિર નિર્માણની ઉજવણીમાં દૂબેલા છે એ જાણતા હોવા છતાં કે આ નિર્માણ સુધીનો તબક્કો કેવી રીતે પૂર્ણ થયો છે તેઓએ આ પંક્તિઓને ધ્યાનપૂર્વક યાદ રાખવી જોઈએ. કેમકે આ જ સાંપ્રદાયિક રાજનીતિ એક દિવસ તેમને પણ પોતાના સર્કારીમાં લઈ લેશે અને તેઓ કદાચ ત્યારે જ સમજશે. પરંતુ ત્યાં સુધીમાં ઘણું મોકું થઈ ચૂક્યું હશે.

•••

રામ, રામભક્તિ અને રાજનીતિ

એક બાજુ સમગ્ર દેશને રામમય દર્શાવવામાં મીઠિયાએ આકાશ-પાતાળ એક કરી દીધા તો બીજી બાજુ એવા ઘડ્ખા બધા પ્રશ્નો પણ છે જે સોશયલ મીઠિયામાં ચર્ચાનો વિષય બન્યા. જેમકે રામચંદ્રજી ઔતિહાસિક વ્યક્તિત્વ છે કે નહીં? રામજી માંસાહારી હતાં કે નહીં? રામજીએ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાના ગુનામાં શુદ્ધ શંખુકની હત્યા કરી હતી કે નહીં? વિવાહના સમયે રામજીની ઉંમર ૧૩ વર્ષ અને સીતાની ઉંમર ૬ વર્ષ હતી કે કેમ? ભારતમાં રામાયણની સેંકડો ગ્રંથો છે. તેમની વચ્ચે તફાવત છે કે કેમ? હડ્ધ્યન સભ્યતાના અવશેષો તો મળ્યા પરંતુ રામરાજ્ય હતું તો તેના કોઈ અવશેષો મળ્યા કે કેમ? ઈશ્વર મનુષ્યમાં પ્રાણ નાખે છે કે માનવ ઈશ્વરમાં? અને વિશ્વુના અવતાર કહેવાતા મોદીજીથી પ્રાણ પ્રતિષ્ઠાની વિધિ કેમ કરાવવામાં ન આવી? શું આ માત્ર બ્રાહ્મણનો જ અધિકાર છે? વરેરે... સ્વામી અગ્નિવેશો તો અહીં સુધી કહું હતું કે “ધર્મ શરીર મૂટ હેતો ઉસમેં પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા સંભવ નહીં ઓર જીવિત હેતો પ્રાણ પ્રતિષ્ઠા નિરર્થક હૈ. પાખાશ મૂર્તિ મેં પ્રાણ ડાલને કા કોઈ મંત્ર વેદો મેં નહીં હૈ”. હું આ અધ્યાયને ખોલવા માંગતો નથી. ન તો તેની ચર્ચા કરવા માગુંદું. કેમકે ધાર્મિક માન્યતા એક લાગણીશીલ બાબત છે. કોની ભાવના ક્યારે હુભાઈ જાય તે નિશ્ચિત નથી. બાબરી મસ્ઝિદના સ્થાન પર હિન્દુઓનો અધિકાર છે, તેમનો સૌથી મોટો દાવો આ હતો કે મંદિર તોડીને મસ્ઝિદ બનાવવામાં

રામ, રામભક્તિ અને
રાજનીતિ

આવી છે. તેથી હજારો દિલ તેનાં નિર્માણ માટે તલસી રહ્યા હતાં. સુપ્રિમ કોર્ટે એક વાત બિલકુલ સ્પષ્ટપણે કહી છે કે કોઈ મંદિર તોડીને મસ્ઝિદ બનાવવામાં આવી નથી. આ બાબતે પણ અત્યારે ચર્ચા અકાળે છે. ભવ્ય રામના મંદિર માટે અધોધ્યામાં બીજા કેટલા ધાર્મિક સ્થળો, દુકાનો અને ગરીબોના મકાનો તોડવામાં આવ્યા તેની કોઈ ચર્ચા પણ અત્યારે અર્થહીન છે. પરંતુ રામાયણમાં રામજીનું જે ચરિત્ર દર્શાવવામાં આવ્યું છે તે બાબતે વિચાર કરીશું. તેના પહેલાં અભિષેક કાર્યક્રમ વિષે વાત કરીશું.

શંકરાચાર્યોના નિવેદન મુજબ રામમંદિરનું નિર્માણકાર્ય હજી પૂર્ણ થયું નથી, તેથી સ્પષ્ટ છે કે નિર્ધારિત

રાજનૈતિક લાભ મેળવવા ઉતાવળમાં તેનું ઉદ્ઘાટન અને રામજીની મૂર્તિમાં પ્રાણ પ્રતિષ્ઠાનો ભવ્ય કાર્યક્રમ કરી દેવામાં આવ્યો છે. એક ધાર્મિક વિધિને જે રીતે રાજકીય સમર્થન આપવામાં આવ્યું તે ધર્મનિરપેક્ષ ભારત માટે એક મોટો પ્રશ્ન ચિન્હ છે. નેતાઓએ રામના નામને વોટબેંક બનાવવા કે સાચવવાની તક તરીકે ઉપયોગ કર્યો. એવું લાગ્યું કે આ સમગ્ર કાર્યક્રમ ૨૦૨૪ લોકસભા ચૂંટણીનો શંખનાદ છે. માનનીય વડાપ્રધાને પોતાની વાક્ષણ્યામાં કહું કે “રામ આ ગયે હૈ.” અને જનમેદનીની લાગણીઓને સ્પર્શ કરવાનો પ્રયાસ કરતાં કહું કે ભારત એક નવા યુગમાં કદમ મૂકી રહ્યું છે. નવો ઈતિહાસ

લખવાની શરૂઆત થઈ રહી છે. મીઠિયાએ એવું દશ્ય ઉપજાયું કે જાણે બીજેપીના કારણે જ રામ મંદિરનું નિર્માણ શક્ય બન્યું છે. જ્યારે કે હકીકત આ છે કે સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પછી આ સંભવ થયું છે. કેમકે ૨૦૧૪ પહેલાં પણ બીજેપી શાસનમાં રહી ચૂકી છે, પરંતુ ત્યારે તે આ કાર્ય કરી શકી નહીં. પરંતુ આ નરી વાસ્તવિકતા છે કે બાબરી મસ્ઝિદ-રામમંદિર સ્થળ માલિકીના અધિકારના વિવાદનું આર.એસ.એસ અને તેના સંલગ્ન સંગઠનોએ ધાર્મિક અને રાજનીતિક રણ કર્યું. જોકેન મોદીજી રામભક્ત છે અને ન જ અડવાણી રામભક્ત હતાં અને સંઘના ઘણાં જવાબદારો પણ રામભક્ત નથી જ. રામ આજે નથી આવ્યા!! ભારત વર્ષમાં તેમણે ભજનારા સેંકડો વર્ષોથી છે. પરંતુ એવી રીતે કયારેય નથી આવ્યા કે સડકો પર એક ઉન્માદ જોવા મળ્યો. ગુંડાગર્ડી અને કાનૂન વ્યવસ્થાનો ભંગ દેખાયો.

કોઈ પણ વ્યક્તિની પોતાની આસ્થા છે અને તેને તે આસ્થા પાળવાનો મૂળભૂત માનવીય અને બંધારણીય અધિકાર છે. આપણો ભારત દેશ આ વિવિધતાને સદીઓથી સારી રીતે જીવતું આવ્યું છે. જે હિંદુઓ નથી તેમને ન રામથી સમસ્યા છે ન બીજા કોઈ ઉપાસ્યથી. વ્યક્તિ જેને ઈચ્છે તેની ઉપાસના કરી શકે. પરંતુ અફસોસ આ વાતનો છે કે જમીનના વિવાદને ધાર્મિક વિવાદ તરીકે ચીતરવામાં આવ્યો અને તેને સ્વાભિમાનની લડાઈ બનાવી દેવામાં આવી. જ્યારે કોઈ સમસ્યામાં બુદ્ધિની જગ્યાએ ભાવનાઓ જોડાઈ જાય ત્યારે રજનું ગજ થઈ જાય છે, અને સમસ્યાનું નિરાકરણ આવવાની જગ્યાએ તે વધુ ગુંચવાઈ જાય છે.

મંદિર ઉદ્ઘાટનને એક અભિયાનનું રૂપ આપવામાં આવ્યું અને

તેમાં આ ભાવનાઓના મોજા ઉછૃપતા જોવા મળ્યા. કેટલાક સ્થાને હોર્ડિંગ દેખાયા જેમાં લાયું હતું કે “રામ સંસ્કૃતિ નહિ રાષ્ટ્ર કે પ્રાણ હૈ.” મને લાગે છે કે હિંદુ ધર્મનો રામ અને હિંદુત્વનો રામ જુદા છે. કેમકે જો રામના સંસ્કાર રાષ્ટ્રના પ્રાણ હોય તો કોઈ દિવસ રામ ભક્તો પોતાના હાથે સંસ્કૃતિનો વધ ન કરે. કેમકે જે કથા અમે વાંચી છે તેમાં તો રામ એક આદર્શ પતિ તરીકે દેખાય છે, જેમણે સીતાને પામવા યુક્ત પણ કર્યું. પરંતુ રામ વિભોર થતા વડાપ્રધાનશ્રી પોતાની પણ્ણી પ્રયોગે કેટલા ઉદાસીન છે, તે આપણે સહું જાણીએ છીએ. બીજું રામજીએ પોતાના પિતાના વચનને પૂર્ણ કરવા ૧૨ વર્ષનું વનવાસ ભોગયો પરંતુ આજના રામભક્તો પાકા જુમલાબાજ નીકળ્યા. તેમણે ચુંટુણી પહેલાં જે વચનો આચ્છાં તે એક પણ પૂર્ણ કર્યા નથી. ન રોજગારની તકો વધી, ન ભાષાચાર નાબૂદ થયો, ન આતંકવાદ મટ્યો ન કાળા ધનની સમસ્યા હલ થઈ. ન તંત્રમાં પારદર્શિતા આવી ન બળાત્કારો ઓછા થયા, ન સ્વીભૂતિ હત્યા ઓછી થઈ, ન વૃદ્ધાશ્રમો ઓછા થયા, ન ઉગ્રવાદ અટક્યો, ન ખાનગીકરણ નિયંત્રિત થયું, ન મોંઘવારી ઓછી થઈ ન ભારતનું ઋણ ઓછું થયું, ન ચીનથી જમીન પાછી મળી, ન વિદેશ નીતિ મજબૂત બની, ન પર્યવરણીય સમસ્યાનો નિકાલ આવ્યો ન જ ભારત સ્વચ્છ થયું. વગેરે વગેરે... લિસ્ટ બહુ લાંબું છે. બલ્કે મોટા ભાગે દરેક ક્ષેત્રમાં અધોગતિ થઈ. પરંતુ ધર્મનું અફીણ પીવડાવીને લોકોને મૂળ મુદ્દાઓથી વિખૂટા પાડી દીધા. કહેવાય છે કે રામરાજ્યમાં પ્રજા સુખી હતી. તેથી જ ઈકબાલે કહ્યું હતું કે:

હે રામ કે વજૂદ પે હિંદોસાં કો નાઝ
પરંતું આજે પ્રજા કેટલી સુખી છે તે
જણાવવાની મને જરૂર નથી.

રામરાજ્ય અને જ્યાય વ્યવસ્થા

કહેવાય છે કે રામરાજ્યમાં દરેક વ્યક્તિને ન્યાય મળતો હતો પરંતુ આજે તો ન્યાયપાલિકા ઉપર કહેવાતા રામ ભક્તો દ્વારા ઊભું કરે છે. એવું સાંભળ્યું છે કે રામરાજ્યમાં કાનૂન વ્યવસ્થા સુંદર હતી તેથી જ કથાનક મુજબ તેઓ ૧૧ હજાર વર્ષ સુધી રાજ કરી શક્યા. પરંતુ આજે કાનૂન વ્યવસ્થાના નામ પર મીઠું દેખાય છે. અને તેની ઘોર ખોદવામાં સ્વયં કથિત રામભક્તોએ જ મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી છે. બિલ્કિસના અપરાધીઓને સજા મુક્ત કરવા કળીયુગનું કૂર કૃત્ય હતું કે દ્વાપર યુગની શરૂઆત એ તમારે નક્કી કરવું રહ્યું. સુપ્રીમ કોર્ટ મુજબ ૧૯૪૮માં મસ્ઝિદમાં મૂર્તિ મૂકવાની ઘટના હોય કે ૧૯૮૨માં મસ્ઝિદ તોડવાની ઘટના બંને કૃત્યો ગેરબંધારણીય અને ગેરકાનૂની હતા, પરંતુ તેના અપરાધીઓને કોઈ સજા કરવામાં આવી નથી. મુસ્લિમો પ્રયોગ કરવાની નફરત અને પક્ષપાતે સમગ્ર વ્યવસ્થાને છિન્ન બિના કરી દીધી છે.

રામાયણમાં એવું જોયું હતું કે રામચંદ્રજી હમેશાં રાજ્યર્મ નિભાવતા હતાં કેમકે તેમના પિતા રાજા દશરથે પુત્ર રામને કંબું હતું કે રાજનું પોતાનું કશું હોતું નથી. બધું રાજ્યનું થઈ જાય છે. બલ્કે જરૂર પડે તો, રાજાને તેના રાજ્ય અને લોકોના કલ્યાણ માટે તેની પતી, બાળકો, મિત્રો અને તેના જીવનનું પણ બલિદાન આપમાં અચકાવું જોઈએ નહીં. કારણ કે રાજ્ય તેનું મિત્ર છે, રાજ્ય તેનું પરિવાર છે અને લોકોનું કલ્યાણ એ જ તેમનો સર્વોપરી ધર્મ છે. અને તેના જ કારણે તેમણે સીતાજીને ત્યજ દેવાનું મન બનાવ્યું હતું. પરંતુ આપણા વર્તમાન વડાપ્રધાન માટે ૨૦૦૨ના વડાપ્રધાન અટલજીએ ગુજરાત રમભાણ ઉપર નિવેદન આપતાં

કહું હતું કે તેઓ રાજ્યધર્મ નિભાવવામાં નિષ્ફળ ગયાં છે. બીજું ધાર્મિક કિયાની રાજનૈતિક વ્યવસ્થા અને સમર્થન એ બંધારણનું ઉલ્લંઘન અને પોતાના રાજ કર્તવ્યની અવહેલના છે.

રામ ઉન્માદના પ્રતિક છે કે મર્યાદાના?

શક્તિ પ્રદર્શન કોઈ ધર્મની મહાનતાને સિદ્ધ કરતા નથી બલ્કે મનોવૈજ્ઞાનિક રીતે લખુતાશ્રયથી પીડાતા હોવાની સ્થિતિ છે. સૂર્ય પ્રકાશનો ભંડાર છે તેને સાબિત કરવાની જરૂર નથી આ તો આગિયાને પુરાવા રજૂ કરવા પડે કે તેના લીધે અંધકારમાં પ્રકાશ થાય છે. પરંતુ જે રીતે સર્ડી ઉપર રેલીઓ કાઢવામાં આવી, મુસ્લિમ વિસ્તારોમાં જરૂર ઉત્પાત મચાવવામાં આવ્યો, ખુલ્લી તલવારો લહેરાવવામાં આવી, રામ ધ્વજ લગાડવા માટે ઝગડા કરવામાં આવ્યા, ઉશ્કેરણીજનક સૂર્યો પોકારવામાં આવ્યા, વગેરે બધા જ ઉન્માદનું પ્રદર્શન હતું. હિંદુ ધર્મનો રામ સીતા વગર પૂર્ણ થતો નથી તેથી જ તેમની યાદમાં સીતારામ કહવામાં આવે છે. રાજનીતિના રામે સીતાનો ત્યાગ કરી દીધો છે, તેથી ભારતીય વાતાવરણમાં માત્ર જ્ય શ્રી રામનો નાદ ગુંજુ રહ્યો છે. રામજીએ વનવાસ દરમ્યાન ભરતને રાજકાર્ય બાબત જે સલાહ-સૂચનો આપ્યા હતા તેના પ્રકાશમાં વર્તમાન સરકાર અને તેમી નીતિઓ નું મુલ્યાંકન કરી જુઓ કે રામચરિત્ર માનસના સંદર્ભમાં આજના કથિત ભક્તોને જોઈ લો. ક્યાંય રામના સંસ્કાર દેખાતા નથી. રામજીને મર્યાદા પુરુષોત્તમ કહેવામાં આવે છે. જે દિવસે રામ ભક્તો મર્યાદાનું પાલન કરતાં શીખી જશે તે દિવસે તેમના મનમાં સાચા રામ બિરાજશે.

રામજીના સંસ્કાર ત્યાગભાવના છે કે ભોગ વિલાસ!?

વાસ્તવિક રામ પુસ્તકોમાં કેદ છે, અને રાજકીય રામ ભાષ અને

ચારિત્રહીન નેતાઓ માટે વોટબેંક બની ગયા છે. રામાયણ મુજબ રાવણ મનુષ્યમાં ૧૦ નકારાત્મક સંવેદનાઓ અથવા લાગણીઓનું નિરૂપણ કરે છે, જેમ કે- વાસના, કોધ, માયા, લોભ, અભિમાન, ઈધર્ષ, મન, બુદ્ધિ, ઈચ્છા અને અહંકાર. શું આ બધા હુર્ગુણો આજના નેતાઓમાં નથી દેખાતા. રામના નામે ભોગવવાની વૃત્તિ નરી આંબે જોઈ શકાય છે. જ્યારે કે રામયણના રામના ત્યાગના પ્રતીક છે.

વિચારવા યોગ્ય બાબત

આપણે નાનામાં નાની જોબ માટે વાજીને નિભાણૂક કરતાં પહેલાં દસ સવાલ કરીએ છીએ, પરંતુ ધર્મની બાબતમાં સત્ય જ્ઞાનવાનો પ્રયત્ન કરતાં નથી. અત્યારે નાસ્તિકતાની વાત જવા દો આપણે આસ્તિકતાની વાત કરીએ. મૂળ પ્રશ્ન આ છે કે ઈશ્વર કોણ છે? અને તે કેવો છે? ધર્માંએ આ પ્રશ્નનો ઉત્તર તેમની રીતે આપ્યો છે. પરંતુ આપણે ક્યારેય તેમની વચ્ચે તુલનાત્મક અધ્યયન કર્યું નથી. ન તેના મૂળમાં જવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. આપણે માત્ર એટલા માટે ધાર્મિક છીએ કે આપણાં માતા-પિતા કે પૂર્વજી ધાર્મિક હતા. આપણે હુનિયાની દરેક બાબતમાં પોતાની બુદ્ધિનો ઉપયોગ કરીએ છીએ, ધન-દોલત કમાવવાની બાબતમાં પોતાના પૂર્વજીનું આંધળું અનુકરણ કરતાં નથી. પછી આસ્થા અને જીવવાની પદ્ધતિની બાબતમાં કેમ આવી રીતે મંથન કરતાં નથી.

ઇશ્વરની અનુભૂતિ

પૃથ્વી એવા મહાપુરુષોથી ભરેલી છે જેઓ પૃથ્વી ઉપર એક ઉચ્ચ ધ્યેય સાથે જીવા અને લોક ઉત્કર્ષના કાર્યો કર્યા. પરંતુ વિંબના આ છે કે તેમનાં અનુયાયીઓએ તેમનાં નામે એક નવા પંથની રચના જ ન કરી બલ્કે તેમને ઈશ્વર

તરીકે રજૂ કર્યા. મૂર્તિમાં ઈશ્વર હોઈ શકે ? બાળબુદ્ધિ પણ તેને સ્વીકારવા તૈયાર નથી. તેથી ધર્મના ઠેકેદારોએ મૂર્તિધ્યાનને નિરાકાર ઈશ્વરને પામવા માટેના પ્રથમ ચરણ તરીકે રજૂ કર્યો. અને કહું કે મૂર્તને જ્ઞાનીને જ તમે અમૂર્તને પામી શકો છો. પરંતુ મારું માનવું છે કે મૂર્તમાં ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાથી તમે ક્યારેય અધ્યાત્મના ઉચ્ચ શિખર સુવી પહોંચી શકતા નથી. તેથી જ દરેક યુગમાં એવા લોકો ઉભા થતાં રહ્યા જે માણે મૂર્તિપૂજા વિરુદ્ધ અભિયાન ચલાયું. સમયાંતરે જે લોકોએ એકેશ્વરવાદનો પ્રચાર કર્યો અને તેમણે મૂર્તિપૂજા વિરુદ્ધ તાર્કિક દલીલો રજૂ કરી છે.

ભારતમાં વેદકાળથી લઈને સંત કબીર દાસ, ગુરુનાનક, રાજારામ મોહન રોય, સ્વામી દયાનંદ વગેરે ધશા મહાત્માઓના દાખલા આપી શકાય. આશ્ર્ય તો આ છે કે જૈન ધર્મ મૂળરૂપે ઈશ્વરનો અસ્વીકાર કરે છે પરંતુ ત્યાં પણ મહાવીરની મૂર્તિની પૂજા થવા લાગી. મહાત્મા બૌદ્ધ પણ ઈશ્વર વિષે કોઈ નક્કર વાત કરી નથી. માત્ર જીવવાના સંસ્કાર આપ્યા પરંતુ તેમની પણ મૂર્તિપૂજા થવા લાગી. કહેવાય છે કે જૈન-બૌદ્ધ ધર્મના પ્રભાવના કારણે હિંદુઓમાં પણ મૂર્તિ પૂજાની શરૂઆત થઈ. જ્યિસ્તી ધર્મ પણ એક નિરાકાર ઈશ્વરમાં વિશ્વાસ ધરાવે છે પરંતુ તેઓ પણ મૂર્તિ પૂજાથી બચી શક્યા નહીં. ઈશ્વરને પામવાની વૃત્તિ તો માણસની પ્રકૃતિમાં છે. તેણે પોતાની સમજ પ્રમાણે નુકસાન પહોંચાડનારી કે નફો આપનારી વસ્તુઓની પૂજા શરૂ કરી દીધી. વાત પૂજા પદ્ધતિના તફાવતની નથી સત્યને પામવાની છે. ધર્મ ચમત્કારનું નામ નથી, ધર્મ આચરણ વિચારનું નામ છે.

મૂર્તિ એક પત્થર છે તેને કોઈ

FEBRUARY 2024

નકારી શકતું નથી, અને પ્રાણ પ્રતિજ્ઞાની વિવિ પછી પણ તે મૂર્તિમાં કોઈ ફેરફાર થતાં નથી. ન હલન-ચલન કરી શકે છે, ન સાંભળી કે જોઈ શકે છે અને ન જ પોતાની ઉપર બેસેલી માખીને પણ ઊડાવી શકે. લોકો એમ કહે છે કે ભાવ હોય તો મૂર્તિમાં ઈશ્વર દેખાય. આ વાત સાચી કે ભક્તિનો વાસ્તવિક તત્ત્વ ભાવ છે, પરંતુ ભાવ હોય તો મૂર્તિની જરૂર રહેતી નથી. એવું પણ કહેવાય છે કે જે મૂર્તિમાં વ્યક્તિ દૈવીયગુણોનું આરોપણ કરી પૂજા કરે છે, કાળાંતરે તે ગુણોને ચાચ્ચિનું પ્રકટ થવા લાગે છે. પરંતુ વાસ્તવિકતા તેનાથી વિપરીત દેખાય છે. કદાચ ધ્યેય સાચો હોઈ શકે, પરંતુ માર્ગ સાચો નથી. તમે જે મંજિલ પર પહોંચવા માંગો છો તો તે ધ્યેય જ મહત્વનું નથી તે માર્ગ પણ સાચો હોવો જોઈએ. દિલહી પહોંચવા માંગતા હોવ તો મુંબઈની ટ્રેનમાં ન બેસાય. પ્રથમ ચરણ ઉપર જ નિરાકાર ઈશ્વરમાં ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાનો અભ્યાસ અને પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો અધ્યાત્મના ઉચ્ચતમ બિંદુ સુધી પહોંચી શકાય. તરતા શીખવું હોય તો પાણીમાં જ ઉત્તરવું પડે. બરફના કરામાં દિલ લગાડવાથી તરવેયાન બની શકાય.

કબીર દાસ કહે છે:

પાહન પૂજે હરિ મિલે તો તૂ પૂજ
પહાર,
ઇસસે તો ચક્કી ભલી પીસ ખાય
સંસાર.

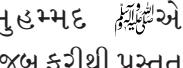
વ્યક્તિની વાસ્તવિક ઉશ્રતિ ઈશ્વરને સાચા સ્વરૂપમાં જાણવા, સમજવા અને ભજવવાથી છે. ચમત્કારથી નથી. કેમકે આજે વિજ્ઞાને જે સંશોધનો કર્યા છે અને ટેકનોલોજીએ જે પ્રગતિ સાધી છે તે ચમત્કારથી ઓછી નથી. અને તેથી જ આ વિજ્ઞાનના ચમત્કારોએ સેંકડો લોકોને નાસ્તિક

બનાવી દીધા છે. જેમ એક વિજ્ઞાની કોઈ વસ્તુની શોધ કરે છે તેમ દરેક વ્યક્તિ શોધ કરી શકતી નથી, પરંતુ બાકીના લોકો તેનું અનુકરણ કરીને પ્રગતિ કરી શકે છે. જો કે એ શોધવૃત્તિ કોઈ પણ વ્યક્તિમાં હોઈ શકે. હું વિચાર-મનન કરીને એક ઈશ્વરને તો પામી શરૂ પરંતુ તેનો સાચો પરિચય ત્યારે જ પામી શરૂ જ્યારે તે પોતે તેનો પરિચય આપે. જેમ કોઈ વ્યક્તિ કોઈ આર્ટ જોઈને આર્ટિસ્ટનો અંદાજ લગાવી શકે પરંતુ તેના ગુણોનો સાચો અંદાજ ન લગાવી શકે જ્યાં સુધી તે પોતે પોતાનો પરિચય ન આપે. કુદરતમાં ફેલાયેલ નિશાનીઓ ઉપર નજર કરો. તમે પોતે ઈશ્વરની મહાનતાનો અનુભવ કરી શકો, પરંતુ તેના ગુણોથી પરિચિત થવા માટે એ લોકોનું અનુકરણ કરવું પડે જેમને ઈશ્વરે પોતાનો પરિચય કરાવ્યો છે. એવા લોકોને જ આપણે ઈશદૂત, પયંગંબર કે રસૂલ કહીએ છીએ. આ લોકો ફિલસૂફની જેમ ધારણા પર વાત નથી કરતાં બલ્કે જ્ઞાનના પ્રકાશમાં વાત કરે છે.

ઈશદૂતોએ અલ્લાહ/ઈશ્વરનો જે પરિચય કરાવ્યો છે, કે તે એક અને એક જ છે, તે નિરંજન-નિરાકાર છે, તે અદ્દય છે, અને દરેક વસ્તુ તેના અસ્તિત્વની પુષ્ટિ કરે છે. તે અજન્મેય અને અમૃતધી, ન તેને ઊંઘ આવે છે, ન થાક લાગે છે, તે સમગ્ર સૃષ્ટિનો શાસક છે, ન તેની કોઈ સંતાન છે, ન તે કોઈની સંતાન છે, તે કોઈ ધાતુનો બનેલો નથી, તેના ગુણોની કોઈ સીમા નથી, તે જન્મ અને મૃત્યુ આપે છે. તે સર્વવ્યાપક અને ભાગ્ય વિધાતા છે. તે સૌનો સ્વામી અને વાસ્તવિક ઉપાસ્ય છે. તે સર્વ શક્તિમાન અને સર્વ જ્ઞાની છે. કુર્ચાની અલ્લાહનો જે પરિચય આપવામાં આવ્યો છે તેની એક જલક..

“તે અલ્લાહ જ છે જેના સિવાય

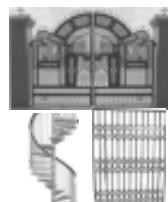
કોઈ ઉપાસ્ય નથી, અદ્દય અને દશ્ય દરેક વસ્તુને જાણવાવાળો, તે જ અત્યંત કૃપાળુ (રહમાન) અને અત્યંત દયાળુ છે. તે અલ્લાહ જ છે જેના સિવાય કોઈ ઉપાસ્ય નથી. તે સાંઘાટ છે તદ્દન પવિત્ર, સર્વથા સલામતી, શાંતિ પ્રદાન કરનાર, સંરક્ષક, સૌના ઉપર પ્રભુત્વ ધરાવનાર, પોતાનો આદેશ બળપૂર્વક લાગુ કરનાર, અને વાસ્તવમાં મોટાઈવાળો છે. પવિત્ર છે અલ્લાહ તે શિક (અનેકેશ્વરવાદી કૃત્ય)થી જે આ લોકો કરી રહ્યા છે. તે અલ્લાહ જ છે જે સૃષ્ટિની યોજના ઘડનાર અને તેને ક્રિયાન્વિત કરનાર અને તે અનુસાર રૂપ બનાવવાવાળો છે. તેના માટે સર્વશ્રેષ્ઠ નામો છે. દરેક વસ્તુ જે આકાશો અને ધરતીમાં છે તેની તસ્ખીહ (મહિમાગાન) કરી રહી છે અને તે પ્રભુત્વશાળી અને તત્ત્વદર્શી છે.” (સૂરઃહશ-૨૨, ૨૩, ૨૪)

ઉપર અલ્લાહ વિષે ઈશ્વરનો જે પરિચય આપવામાં આવ્યો છે, તેમાં એક વાત પણ કદાચ એવી નથી જે ભારતીય પરંપરામાં ન હોય. ઈશ્વરનો જે સાચો પરિચય ધર્મગ્રંથોમાં વિસ્તરેલ હતો તેણે શુદ્ધ સ્વરૂપમાં મુહમ્મદ અલ્લાહના આદેશ મુજબ ફરીથી પ્રસ્તુત કર્યો. ઈશ્વરને શુદ્ધ સ્વરૂપમાં માનવા અને તેના આદેશોનો અનુકરણ કરવાથી જ સંસારમાં શાંતિ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

• • •

Prince Fabrication

AKIL bhai	M. 9426584514
Ibrahim bhai	M. 9723713519
Ismail bhai	M. 9409407917

ALL KIND OF
GATE, GRILL,
CHANAL
GATE,
SPIRAL
STAIR, STAIR
RAILING

205, LOKHANDWALI'S CHAWL, OPP. MOHAMMADI
MASJID, RAKHIAL ROAD, BAPUNAGAR,
AHMEDABAD - 380024 (O) : 079 - 22742658

માદક પદાર્થો અને સ્વાસ્થ્ય પર તેની અસરો

સાંભ્યસમાજમાં સર્વાગી રીતે ઈચ્છાનીય હોય છે કે, મનુષ્ય ખરેખર મનુષ્ય બનીને રહે અને સંપૂર્ણ તન્મયતાથી જીવન વ્યતીત કરે. માનવી પોતાના જીવનમાં પ્રેમ, સંવેદના તેમજ ઘર-પરિવાર અને સમાજ પ્રાત્યે પોતાની જવાબદારીને સ્થાન આપે તે મજ અપરાધ, હિંસા અને બેજવાબદારીને પોષતી દરેક વસ્તુઓને તિલાંજલિ આપે. આમાં જ ઘર-પરિવાર, સમાજ અને દેશનું હિત સમાયેલું છે.

માનવ ઈતિહાસમાં સદીઓથી જુદા જુદા સમુદાયો અને સંસ્કૃતિઓમાં માદક પદાર્થોનું સેવન કરવામાં આવતું રહ્યું છે. તેમ છતાં કોઈ સમુદાય, કોઈ સંસ્કૃતિમાં, કોઈ ધર્મકે કોઈ દેશમાં દારુ અને નશીલી ચીજ વસ્તુઓ જેવા માદક પદાર્થોના સેવનને સારું અને લાભદાયી સમજવામાં આવેલ નથી. આદિકાળથી મોટી અને સંગીન બૂરાઈઓમાં નશા અને માદિરા પાનને એક મોટી બૂરાઈ માનવામાં આવેલ છે. તેથી જ નશાને

'નાશ' કહેવામાં આવ્યો છે. પરંતુ, અફસોસ આજે દારુ અને દુઃખસનું સેવન એક કલ્યાર બની ગયેલ છે અને તેના સેવનમાં ઉત્તરોત્તર વૃદ્ધિ થઈ રહી છે. કોઈ વાર-તહેવારે કે ઉત્સવના અવસરે અને કેટલીક મલ્ટી નેશનલ કંપનીઓના કાર્યક્રમમાં દારુ અને અન્ય માદક દ્રવ્યોના સેવન, સભ્યતા અને સંસ્કૃતિની ઓળખ બની રહી છે. જે ખૂબ જ ગંગભીર અને ચિંતાનો વિષય છે. ભારત સરકારના ૨૦૧૮ના સર્વેક્ષણ અનુસાર ૧૦ થી ૭૫ની વયજૂથની વસ્તીના લગભગ ૧૪.૬ ટકા બાળકો પણ આલ્કોહોલનું સેવન કરે છે. નેશનલ ફેમિલી હેલ્થ સર્વે-૫ મુજબ શહેરી વિસ્તાર કરતાં ગ્રામીણ ભારતમાં પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંનેમાં દારુનું સેવન વધારે છે. ધાર્મિક સમુદાયોમાં જોઈએ તો પ્રિસ્ટીઓમાં ૨૮%, શીખોમાં ૨૩.૫%, હિંદુઓમાં ૨૦%, બોદ્ધોમાં ૨૪.૫%, જૈનોમાં ૫.૬% અને મુસલમામાં ૫% લોકો દારુ પીવે છે.

(NFHS-૫, સંદર્ભ IENS, તા. ૧૭/૦૫/૨૦૨૨)

ભારતમાં ૨૦૨૪થી ૨૦૨૮ની વચ્ચે સરેરાશ માથાદીઠ દારુના વપરાશમાં કુલ ૦.૩ લીટર (૫.૧૭%) વધવાની આગાહી કરવામાં આવી છે. ભારત વિશ્વસ્તરે માદક દ્રવ્યો માટે ત્રીજા સૌથી મોટા બજારની હેસિયત ધરાવે છે. આંકડાઓ અનુસાર ૨૦૨૨માં ભારતમાં માદક દ્રવ્યોના બજારે ૪૭,૫૦૦ યુ.એસ. મિલિયન ડોલરની રેવન્યુ જનરેટ કરી છે. વધુમાં દર વર્ષે તેમાં ૮.૮૬ ટકા વધારો થવાનું અનુમાન છે. (CAGR ૨૦૨૨-૨૫). હાલ વિશ્વસ્તરે માદક દ્રવ્યોના વેપારે કોર્પોરિટનું સ્વરૂપ ધારણ કરી લીધું છે. આપણા ગુજરાતમાં દારુબંધી હોવા છતાં ખૂબ દારુ પીવાય છે અને એટલું જ માદક દ્રવ્યોનું સેવન પણ. હવે તો ગીફ્ટ સીટીમાં તેનો પરવાનો પણ આપવામાં આવી રહ્યો છે.

નશો કરવાથી દુઃખ કે રંજ ખતમ

થઈ જતા નથી બલ્કે અન્ય મુસીબતો વધી જાય છે અને એનાથી વ્યક્તિનું માન-સંન્માન અને શારીરિક સ્વાસ્થ્ય બધું જ બગડતું જાય છે.

- દારુ અને અન્ય માદક દ્રવ્યોના સેવનથી ખુશી પ્રાપ્ત થતી નથી. એકવાર સેવન પછી તેને તેની લત લાગી જાય છે. નશાખોર વ્યક્તિ સમસ્યાઓ અને કષોમાં ઘેરાઈ ગયા પછી તે હેમેશાં માનસિક તણાવ અને ડિપ્રેશનમાં જીવવા લાગે છે.
- માદક દ્રવ્યો વ્યક્તિની વિચારવાની ક્ષમતા અને નૈતિક શક્તિનો છાસ કરે છે. નશાની હાલતમાં વ્યક્તિ મોટામાં મોટું નીદનીય અને ઘૃણિત દુષ્કૃત્ય સંકોચ વગર કરી બેસે છે.
- ખરાબ સોબત અને કુસંગતિ વ્યક્તિને માદક પદાર્થોનું એઠી બનાવી દે છે.
- નશાથી શિથિલતા, ઉદાસી કે બેચેની ક્ષણિક પણ દૂર થતી નથી પરંતુ સંવેદનશીલતા નાભૂદ થઈ જાય છે.
- દારુ પીવાથી સ્વાસ્થ્ય બનતું નથી બલ્કે નશો વિવિધ પ્રકારના રોગોને આપે છે.
- ડ્રાસનું સેવન વિદ્યાર્થીમાં એકાગ્રતામાં કદાચ ક્ષણિક લાભ આપતું હોય પરંતુ તેનું સેવન વ્યક્તિને બરબાદ કરી દે છે.
- દારુની સૌથી ખરાબ અસર લીવર પર થાય છે તેના કારણે લીવર દારુદિયાને સામાન્ય તાવ અને કમળી જેવી બીમારી સહજપણે થઈ જાય છે જેને મેડિકલની ભાષામાં આલોહોલિક હિપેટાઈટિસ કહેવામાં આવે છે. એવી અવસ્થામાં પણ સપદાઈ જાય છે કે તેને લોહીની ઊલટી થવા લાગે છે અને ક્યારેક બેભાન પણ થવા લાગે છે. સુપ્રસિદ્ધ સંગીતકાર જ્યાક્શન અને પ્રસિદ્ધ ફૂટબોલ પ્લેયર જ્યોર્જ સ્ટન્નું મૃત્યુ આ

જ રોગથી પીડિત થઈને થયું હતું. પ્રસિદ્ધ અભિનેત્રી અને મોડલ જુલિયા બ્રાંસ પણ આલોહોલિક પોઇઝનિંગના કારણે માત્ર તર વર્ષની ઉમરમાં મૃત્યુ પામી હતી.

- દારુ અને અન્ય માદક દ્રવ્યોના સેવનથી પરાધીનતા, લીવરની સમસ્યાઓ અને અમુક પ્રકારના કેન્સર સહિત અનેક ગંભીર સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓ થઈ શકે છે.
- માદક દ્રવ્યોના સેવનથી પાચનતંત્રના બધા અંગો પ્રભાવિત થાય છે. તેમાં સ્વાદુપિંડ, જઠર અને ચેતાતંતુઓના નબળા પડી જવાને કારણે લક્ષ્ય થવા સાથે યકૃતગ્રંથિ સૌથી વધારે પ્રભાવિત થાય છે. આના ખરાબ થઈ જવાથી વ્યક્તિ ઘણી ગંભીર બીમારીઓનો ભોગ બને છે અને મોટાભાગના નશેડી તેના કારણે મૃત્યુ પામે છે.
- માદક દ્રવ્યોના સતત સેવનથી વિટામિન B1 ઓદ્ધું થવા લાગે છે અને બેરીબેરી રોગ થાય છે જેમાં આખા શરીર સહિત આંખોની માસપેશીઓ નબળી પડી જાય છે. તેના કારણે દ્રષ્ટિ નબળી પડે છે અને ક્યારેક અંધાપો પણ આવી જાય છે.
- ચેતાતંતુઓના નબળા પડી જવાથી લક્ષ્ય થાય છે. માદક દ્રવ્યોના કારણે વ્યક્તિના ચેતાતંતુઓ તરત જ પ્રભાવિત થાય છે. તે વિચારવા સમજવા અને ઊભા રહેવા સુદ્ધાની શક્તિ પણ ગુમાવી દે છે. કેટલાક લોકો પર ગાંઢપણ સવાર થઈ જાય છે અને કેટલાક લોકોની મતિબ્રન (Dementia)ની બીમારીમાં ગ્રસ્ત થવાની સંભાવના રહે છે.
- દારુ અને અન્ય માદક દ્રવ્યોના સેવનથી શરીરની રોગ પ્રતિકારક શક્તિ નબળી પડી જાય છે. જેના કારણે નશેડી લોકો કેન્સર, લક્વા

અને ક્ષય રોગ (टી.બી.) જેવી જીવલેશ બીમારીઓના ભોગ બની જતા હોય છે.

- આજ-કાલ વ્યંખ્તવની સમસ્યા યુવાઓમાં વધુ જોવા મળે છે. આની પાછળ જંકફૂડથી વધારે માદક દ્રવ્યો કારણભૂત માનવામાં આવી રહ્યા છે. જે યૌનેન્દ્રિયો પર પણ ખરાબ અસર થાય છે. નબળી પ્રજનન ક્ષમતા, વીર્યની માત્રામાં કમી, નપુંસકતા કે શીધ પતનની સમસ્યા ઉત્પન્ન થાય છે, અન્ય સંકામક બીમારીઓ થવાનું જોખમ પણ વધી જાય છે.
- માદક દ્રવ્યોના સેવનથી સ્ટ્રોક, હાર્ટએટેક અને હદય રોગનું જોખમ, બ્લડ પ્રેશરની સંભાવના વધી જાય છે.
- દારુ જીવન નહીં, બલ્કે મૃત્યુ છે. આ તથની પુષ્ટિ અને સ્પષ્ટીકરણ વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થા (WHO)ના રિપોર્ટથી પણ થાય છે, જેમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે ધણા પ્રકારના કેન્સર સહિત ૨૦૦ થી વધારે સ્વાસ્થ્ય સંબંધી બીમારીઓ દારુના કારણે થાય છે. (ડાયચે વેલે, ૧૮ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૮)
- દારુના કારણે મનો-મસ્તિષ્કની કોષ્ટિકાઓ અને ચેતાતંતુઓ નબળા પડી જાય છે, જેના કારણે વ્યક્તિનો વ્યવહાર બદલાતો જાય છે. તે ચીડિયો અને કોધી સ્વભાવનો થઈ જાય છે.
- WHOના એક રિપોર્ટ મુજબ માદક દ્રવ્યોના સેવનના લીધે દુનિયાભરમાં મરવાવાળાઓની સંખ્યામાં મૃત્યુ પામનાર પ્રયોગ વીસમી વ્યક્તિ એછોય છે. વૈશ્વિકતરે મતિ વર્ષ ૩૦ લાખથી પણ વધારે લોકો દારુ તેમજ માદક દ્રવ્યોના સેવનના કારણે મૃત્યુ પામે છે. આ સંખ્યા એઈઝ્સ, ટીબી અને ટ્રાફિક દુર્ઘટનાઓમાં મૃત્યુ પામનારાઓ કરતાં પણ વધારે છે. •••

વ્યસનના સામાજિક-આર્થિક નુકસાન અને ધાર્મિક શિક્ષણ

માદક દ્રવ્યોનું સેવન કરનારાઓનું સામાજિક અને પારિવારિક જીવન કલેશ અને લડાઈ-ઝડાઓથી ભરેલું હોય છે. મધ્યમ અને ગરીબ વર્ગના નશાખોરોનું તો આર્થિક જીવન પાણ તબાહ થઈ જાય છે કેમકે, તેઓ જેટલું કમાતા હોય છે તે બધું નશા પાછળ જ વ્યય થઈ જતું હોય છે. તેઓ જીવન જરૂરિયાતની ચીજ વસ્તુઓ પણ ઉપલબ્ધ કરાવી શકતા નથી. તેમના પતી-બાળકો જીવનની મૂળભૂત આવશ્યક વસ્તુઓ ન મળી શકવાને લઈને તદ્દન નિરાધાર અને લાચાર બની જતા હોય છે. આવા નશાખોરો અનેક પ્રકારની બીમારીઓમાં પણ અસ્થિત થવાથી સતત બેચેનીમાં જ રહે છે, જેથી ન કોઈ કમાણી કરી શકે છે કે, ન જ કોઈ ધંધો-વ્યવસાય. તે જ ઘરના મોભી હોવાના લિધે ઘરવાળાઓમાં પણ દ્યનીય દશામાં જીવન વિતાવવું પડે છે. આમ દારૂદિયા અને નશાખોર લોકોનું ઘર બધી રીતે બરબાદ થઈ જાય છે. પરિવારના સુખ અને ચેન ખોવાઈ જાય છે. આ ઉપરાંત, મોટાભાગના ગંભીર અપરાધોમાં પકડાતા ગુનેગારો પણ જુદા જુદા પ્રકારના માદક દ્રવ્યોના વ્યસનની જ હોય છે. તેઓ નશામાં જ કોઈ અપરાધ કરી નાખતા હોય છે અને નશો ઉતાર્યા પછી પસ્તાવાનો વારો આવે છે. આવા દુષ્કૃત્યના કારણે પોતાનું જીવન જેલમાં

અને તેના પરિજનોનું જીવન ન્યાયાલયોના ચક્કરો કાપવામાં જ વીતી જાય છે.

દારૂ મોટાભાગે હિંસાનું કારણ હોય છે. ધરેલું હિંસાના મામલામાં ૫૫% હુમલાખોરોએ દારૂનું સેવન કરેલું હતું અને ૮% મામલામાં અન્ય માદક પદાર્થોનું સેવન કરેલું જોવા મળ્યું હતું. દારૂ અને નશો કરનારા માતા-પિતાઓમાં બાળકો સાથે દુર્વ્યવહાર કરવાની આશરે ત્રણ ગાંધી સંભાવનાઓ હોય છે. નશો જ મોટાભાગે દરેક ગુનાનું કારણ હોય છે અને મોટા-મોટા ગુનાઓ, બળાત્કાર, હત્યા, ચોરી, લુંટફાટ, વગેરે તમામ ઘટનાઓમાં નશાનું સેવન કરવાનું પ્રમાણ લગભગ ૭૮% છે, તથા બળાત્કાર જેવા ગંભીર ગુનાઓમાં તો આ પ્રમાણ ૮૭% છે. (નેસ્ટ ન્યૂઝી: ૧૮ ડિસેમ્બર ૨૦૧૭) ઈ.સ. ૨૦૨૧માં નારકોટિક્સ ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક

એક્ટ-૧૯૮૫ (NDPS) હેઠળ દેશના રાજ્યોમાં કુલ ૭૫૮૮૧ અને કેન્દ્ર-શાસિત પ્રદેશોમાં ૨૪૫૦ કેસો રજિસ્ટર થયા હતા, જે ૨૦૧૮માં અનુક્રમે ૭૦૪૪૭ અને ૨૨૭૪ હતા. આમ દારૂ અને આ માદક દ્રવ્યો સર્વાંગી રીતે આર્થિક અને સામાજિક પાયમાલીના કારણ બનતા હોય છે.

નશો, વિવિધ ધર્મની નારમાં:

હિન્દુ ધર્મ

‘સુરા અન્નનું મળ છે અને મળને પાપ કહે છે’ (મનુસ્મૃતિ ૧૧/૮૩)

ઝગવેદ (૭/૮૬/૬)માં મહર્ષિ વશિષ્ઠ વરુણ દેવને પ્રાર્થનાભર્યા શબ્દોમાં કહે છે:

“હે વરુણ ! તે પાપ અમારા બળના કારણે નથી. મદ (દારૂ), કોધ, જુગાર અજ્ઞાનના રૂપમાં દેવગતિ જ તેનું કારણ છે. નાનાને પાપ તરફ પ્રવૃત્ત કરવામાં મોઢું કારણ બને છે.”

ઇસ્લામ ધર્મ

કુર્અનિમાં બતાવવામાં આવ્યું છે કે, ‘હે, ઈમાનવાળાઓ આ દારુ અને જુગાર વેદીઓ અને પાસા આ તમામ ગંડા શૈતાની કાર્યો છે, તેમનાથી બચો. શૈતાન તો ઈચ્છે છે કે, દારુ અને જુગાર દ્વારા તમારામાં વૈમનસ્ય અને દ્વેષ નાખો દે અને તમને અલ્લાહના સ્મરણથી અને નમાજથી રોકે. પછી શું તમે આ વસ્તુઓથી રોકાઈ જશો? અલ્લાહ અને પયગંબરની વાત માનો અને અટકી જાવ; પરંતુ જો તમે આદેશનો અનાદર કર્યો તો જાણી લો કે, અમારા પયગંબર પર માત્ર સ્પષ્ટપણે આદેશ પહોંચાડી દેવાની જવાબદારી છે.’ (સૂરા:માઈદહ, ૫:૮૦-૮૨)

હજરત મુહમ્મદ ﷺ એ સિદ્ધાંત બતાવ્યો છે : “‘દરેક નશો હરામ (અવૈધ) છે, અને જે વસ્તુ વધારે માત્રામાં નશો કરે છે, તેની ઓછી માત્રા પણ હરામ છે.’” (સુનન ઈબને માજા : ૩૭૮૨, સુનન અબૂ દાઉદ : ૩૬૮૧)

આ ઉપરાંત એક હદીસમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, ‘દારુ પીવાવાળા, પીવડાવવાવાળા, તેને વેચવાવાળા અને ખરોદવાવાળા, તેને નીચોડવાવાળા અને નીચોડવાવાળા, તેને લઈ જવાવાળા અને જેના માટે લઈ જવામાં આવે છે તેઓ બધા પર અલ્લાહની ફિટકાર છે’ (સુનન અબૂ દાઉદ, ૩૬૭૪)

બૌદ્ધ ધર્મ

પંચશીલના ઉપદેશમાં ઉલ્લેખ છે કે, ‘વ્યક્તિએ નશીલા પદાર્થોથી દૂર રહેવું જોઈએ’ વિભંગમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે, ‘ઘાસની અણી પરના ઝાકળની ભુંદ જેટલું નાનકું ટીપું પણ ઉલ્લંઘનના કારણ માટે પર્યામ છે તેથી દારુનો નાનકડો ગલાસ પણ પીવો, ભલેને તેનાથી કોઈ નશો ન થાય એક અપરાધ

છે.’ (Veberable Fa Xun: One Life Five Precepts: 2011: page 73)

યહૃદી ધર્મમાં પણ આલકોહોલ અને અન્ય માદક દ્વયોના ઉપયોગની મનાઈ કરવામાં આવી છે.

જેમ કે Leviticus 10:9, Numbers 6:3, Deuteronomy 29:6, Judges 13: 4, , Samuel 1:15, Micah 2: 11 વગેરે.

ખ્રિસ્તી ધર્મના ધર્મગ્રંથ ઓલ ટેસ્ટામેન્ટમાં પણ આલકોહોલના સેવનની મનાઈ કરવામાં આવી છે. ન્યૂ ટેસ્ટામેન્ટમાં પણ દારુ પીવાને નિષિદ્ધ કરવામાં આવેલ છે; જેમ કે “દારુના નશામાં ન પડો, કારણ કે તે દુષ્ટતા (ભણ્ણાચાર, મૂર્ખતા) છે, પરંતુ ચપવિત્ર આત્માથી ભરપૂર રહો અને તેના દ્વારા સતત માર્ગદર્શન આપો” (Ephesians 5:18) અને LUKE 9:15.

શ્રીખ મતના ધર્મગ્રંથ ‘ગુરુ ગ્રંથસાહિબ’માં કહેવામાં આવ્યું છે કે, દારુ પીવાથી વ્યક્તિની બુદ્ધિ ભણ થઈ જાય છે અને તેના મગજમાં ગાંડપણ સવાર થઈ જાય છે. (શ્રીગુરુ ગ્રંથસાહિબ, પૃ. ૫૫૪)

કબીર, તે મનુષ્યો જે ગાંધો, માછલી અને વાઈનનું સેવન કરે છે. તેઓ ગમે તે તીર્થયાત્રા, ઉપવાસ અને ધાર્મિક વિધિઓ અનુસરે છે. તેઓ બધા નરકમાં જશે (શ્રી ગુરુ ગ્રંથ સાહિબ - ૧૩૭૬)

આપણો સૌ સુપેરે વાકેફ છીએ જ કે, દારુ સહિતના અન્ય માદક દ્વયો-ગાંધો, અફીષ, ભાંગ, હેરોઈન, ચરસ અને ડ્રોસ હોય કે તમાકુ અને તમાકુના ઉત્પાદનો બીડી, સિગારેટ કે ગુટકા હોય આ તમામ ચીજ વસ્તુઓ જીવનમાં વિનાશ લાવનારી છે. આ તમામ

વસ્તુઓની મૂળ પ્રકૃતિમાં એ ઉપદ્રવ રહેલો છે કે, તે કોઈ પણ વ્યક્તિના મોઢે લાગે છે તો પછી છેલ્લા શાસ સુધી તેનો પીછો મુશ્કેલીથી છોડે છે. તે પોતાના ઉપભોક્તાને ઊધઈની જેમ અંદરથી ખોખરો કરી નાખે છે. જેનાથી નશો કરનાર વ્યક્તિનું શારીરિક, માનસિક, સામાજિક, આર્થિક, ધરેલું અને અંગત જીવન તહેસ-નહેસ કરી નાખે છે. આમ, મનુષ્ય તેની લપેટમાં આવીને દરેક રીતે તબાહ ને બરબાદ થઈ જાય છે. આજે આપણે જોઈએ છીએ કે, સમાજમાં એક મોટો વર્ગ જે માં મોટાઓ, યુવાઓ, બાળકો તેમજ મહિલાઓ પણ નશાના એદી બનતા જઈ રહ્યા છે. આ એક ગંભીર ચિંતાનો વિષય છે. આવો, આપણે સૌ સાથે મળી, હાથમાં હાથ મિલાવી સમાજને કોરી ખાતી આ ગંભીર ઊધઈરૂપ બીમારીને જાકારો આપીએ.

સ્વસ્થ અને પવિત્ર સમાજના નિર્માણ માટે સરકાર અને સમાજ સેવા માટે રત એવી સામાજિક સંસ્થાઓએ આવા અપરાધોને રોકવા માટે પ્રતિબદ્ધતા અને ગંભીરતા દાખવવી પડશે. તેમણે દારુબંધી સહિત નશાની દરેક પ્રકારની વસ્તુઓ પર પ્રતિબંધ લગાવવા અને આવી માદક ચીજ વસ્તુઓને ઉપલબ્ધ કરાવનાર પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ સ્વોતને બંધ કરવા માટે ગંભીરતાથી વિચાર કરવો પડશે. આ અંગે સંપૂર્ણ પ્રમાણિકતા અને નિષાથી તેના પર અમલ કરવું પડશે. વિદ્યાર્થીઓ અને નવ્યુવાનોને સમાજ અને દેશ પ્રત્યે તેમના ઉત્તરદાયિત્વનો અહેસાસ કરાવવો પડશે. ત્યારે જ સાચા અર્થમાં સંપૂર્ણ નશામુક્ત તેમજ સ્વસ્થ અને પવિત્ર સમાજનું નિર્માણ કરવામાં આપણે સફળતા પ્રાપ્ત કરી શકીશું. •••

વ્યાસન મુક્તિ અંગો

સરકાર અને સમાજ-સેવા કરનારાઓની જવાબદારી

આહીં સરકાર સહિત સમાજ-સેવાનું કાર્ય કરતી તમામ સંસ્થાઓ અને સંબંધિત લોકોને નિવેદન છે કે આ તમામ કારણો અને પરિબળો પર ખૂબ ઉંડો વિચાર કરવા અને તેને દૂર કરવા માટે સંનિષ્ઠ પ્રયાસો કરવાની જરૂર છે, જેથી એક સ્વસ્થ અને પવિત્ર સમાજનું નિર્મિત થઈ શકે. જ્યાં શિક્ષણનું પ્રમાણ ઓછું છે, ત્યાં શિક્ષણ સરળતાથી ઉપલબ્ધ થઈ શકે એવી વ્યવસ્થા કરવામાં આવે અને વિદ્યાર્થીઓને અને યુવાનોને સમાજ અને દેશ પ્રત્યે તેમના ઉત્તરદાયિત્વનો અહેસાસ કરાવવામાં આવે. એ જ પ્રમાણે જ્યાં નશીલી ચીજ-વસ્તુઓ સરળતાથી મળી જાય છે અને ખુલ્લેઆમ વેચાય છે, તેને કઠોર નિયમો હેઠળ લાવીને દુર્લભ બનાવવાની સંપૂર્ણ કોશિશ કરવામાં આવે અથવા વધારે સારું એ છે કે તમામ પ્રકારની નશીલી ચીજ-વસ્તુઓ પર પ્રતિબંધ લગાવી દેવામાં આવે. તેની સાથે-સાથે એક એવું વાતાવરણ ઊભું કરવાનો સંનિષ્ઠ પ્રયાસ કરવામાં આવે કે વ્યક્તિ નશાતરફ આકર્ષિત જ ન થાય અને ન તો નશાનો વિચાર તેના મનમાં આવે.

કહેવત છે કે સારી સોબતથી દુષ્ટ લોકો પણ સારા બની જાય છે.

તો થી સારી સોબત અને ઉત્તમ વાતાવરણથી વ્યક્તિમાં આપોઆપ સુધારણા થવા લાગે છે. જો વ્યક્તિ ધાર્મિક છે, દીનદાર છે, તો દારુ પીવું કે નશીલી ચીજ-વસ્તુઓનું સેવન કરવું પાપ અને ગુનો છે એવી સમજ લોકોમાં પેદા કરવી જોઈએ, તેમજ તેનાથી તેને પરલોકના જીવનમાં ખરાબ પરિણામો ભોગવવા પડશે એવો ડર તેમના મનમાં બેસાડવો જોઈએ. જો વ્યક્તિ ધાર્મિક નથી, અને કોઈ પણ ધર્મમાં વિશ્વાસ નથી રાખતો, તો તેને એ પ્રતીત કરાવવામાં આવે કે દારુ અને નશીલી ચીજ-વસ્તુઓનું સેવન જ આ દુનિયામાં નિષ્ફળતા, બરબાદી અને સામાજિક બૂરાઈઓના પ્રસારનું મોટું કારણ છે.

તેની સાથે-સાથે તેને તેના શારીરિક સ્વાસ્થ્ય પ્રત્યે સચેત કરવામાં આવે અને વિશ્વાસ અપાવવામાં આવે કે નશો કેટલી ખરાબ રીતે શરીરને બરબાદ કરી નાખે છે.

દારુ પીને ખુલ્લેઆમ હરવા-ફરવા અને જાહેર સ્થળો પર કોઈ પણ પ્રકારના નશાના સેવન પર પ્રતિબંધ લગાવીને તેને ગેરકાનૂંની ઘોષિત કરવામાં આવે અને કાનૂનાના ઉલ્લંઘનનો સંગીન અપરાધની શ્રેષ્ઠીમાં લાવીને શારીરિક અને આર્થિક દંડથી લઈને જેલની સજાની જોગવાઈ કરવામાં આવે. એ જ પ્રમાણે પ્રત્યેક એવી ફિલ્મ, સિનેમા અને સીરિયલને અમાન્ય ઠરાવીને કોઈ પણ પ્રકારના પ્રસારણની

પરવાનગી આપવામાં ન આવે, જેમાં નશો કરનારી ચીજ-વસ્તુઓના સેવનનું દશ્ય બતાવવામાં આવતું હોય અને જેનાથી નશાખોરીને ઉત્તેજન મળતું હોય. એ જ પ્રમાણે એવા કાર્યક્રમો અને મનોરંજનના સ્થાનોને તદ્દન પ્રતિબંધિત ઘોષિત કરી દેવા જોઈએ અને તેમને તેની કદાપિ અનુમતિ મળવી ન જોઈએ, જ્યાં કોઈપણ પ્રકારના નશીલા પદાર્થો કે દારૂનો ઉપયોગ કરવામાં આવનાર હોય, બલ્કે તેની અનુમતિ જ એ શરત સાથે આપવામાં આવે કે ત્યાં દારૂ સહિત કોઈ પણ પ્રકારની નશીલી ચીજ-વસ્તુઓનો પ્રયોગ કરવામાં નહીં આવે. જો આ શરતનું ઉત્ત્વલંઘન કરવામાં આવે તો કઠોર સજ્જ અને દંડની જોગવાઈ કરીને પૂરેપૂરી નિષ્ઠાથી કડક કાર્યવાહી કરવામાં આવે.

ઈતિહાસથી જાણવા મળે છે કે મુખ્યરૂપે દારૂ પીવાનું ચલાણ શરૂઆતમાં ધનવાનો અને તથાકથિત સુસત્ય કહેવાતા લોકોમાં જ જોવા મળતું હતું. તેમનું આંધળું અનુકરણ કરીને મધ્યમ અને ગરીબ વર્ગના લોકો તેની લપેટમાં આવતા ગયા અને આજે દારૂ પીવાવાળા અને નશો કરનારાઓની વધારે સંખ્યા આ જ મધ્યમ અને ગરીબ વર્ગના લોકોની મળશે, જેઓ દિવસમાં જે મહેનત-મજૂરી કરે છે, તેને સાંજે દારૂ પીવામાં કે નશો કરવામાં ઉડાવી નાખે છે, અને ઘર પહોંચીને પોતાના ઘરોમાં કલેઇ-કંકાસ કરે છે. આમ, નશો કરવાવાળા ધનવાનોએ દેશહિતમાં તેમજ બરબાદ થઈ રહેલી માનવતાની રક્ષા માટે જેટલું જલ્દી થઈ શકે અને જે રીતે પણ થઈ શકે દારૂ પીવાનો અને નશો કરવાનો ત્યાગ કરી દેવો જોઈએ. તેઓ પોતાના કોઈ પણ

કાર્યક્રમમાં દારૂનો ઉપયોગ સહેજ પણ ન થવા હે અને સરકાર દ્વારા દારૂ અને નશા વિરુદ્ધ બનાવવામાં આવેલ કાનૂનનું પોતે પણ કડક પાલન કરે અને લોકો પાસે તેનું પાલન કરાવડાવે.

જો આ બાબતમાં સરકાર કે સરકારી તંત્ર જરા પણ બેપરવાઈ કરે કે આંખ આડા કાન કરે, તો સો વાભાવી સંસ્થાઓ અને સામાજિક કાર્યકર્તાઓ સંગઠિતરૂપે તેના વિરુદ્ધ અવાજ ઉઠાવે અને જરૂર પડે તો આંદોલન ચલાવે, અને

વિવશ કરી હે કે આ સંદર્ભમાં તેઓ પોતાની પૂરેપૂરી સતર્કતા અને ઈમાનદારી સાથે પોતાની જવાબદારી નિભાવે.

જો દેશના શાસન પર બેસેલા લોકો અને સમાજના સંપત્તિ-પ્રભાવશાળી લોકો અને આગેવાનો નશાના આ અભિશાપના નિર્મૂલન માટે થોડીક નિષ્ઠાની સાથે સહયોગ આપે અને સતર્કતા દર્શાવે, તો આશા છે કે આ સમસ્યાને દૂર કરવી વધારે સરળ થઈ જશે. •••

નશો કરવાવાળાઓને નમ્ર નિવેદન

(૧૬માં પાનાનું ચાલું)

નશાની લતને છોડો અને બહાદુરી બતાવો !

જો તમને કોઈ પણ પ્રકારના નશા કે માદક પદાર્થના સેવનની લત લાગી ગઈ છે, તો તેને છોડવામાં દફન-નિર્ધાર, સાહસ અને બહાદુરીનું પ્રમાણ આપો કે આ જ ખરી બહાદુરી છે. જીવનમાં હજારો સંઘર્ષને જીતી લેવા કરતાં વ્યક્તિ પોતાને જીતી લે એ જ મહત્વનું છે. તેથી મનને ખોટા રસ્તે જવાથી રોકી લેવામાં આવે અને કોઈ પણ લતને પોતાના પર પ્રભાવી બનવા દેવામાં ન આવે, અને જો પ્રભાવી બની ગઈ હોય તો તેને તરત જ મનોબળથી અટકાવી દેવામાં આવે. અર્થાત્ વ્યક્તિ લત પર વિજય પ્રાપ્ત કરીને તેની લપેટમાંથી પોતાને બહાર કાઢી લે. આવું કરવામાં તમારી બહાદુરી, તમારું સાહસ અને તમારી મર્દનીગી પ્રગટ થશે. આનાથી સમાજમાં પ્રતિષ્ઠા, માન-સન્માન અને સૌથી મહત્વની વાત કે તમારું પોતાનું સ્વાસ્થ્ય અને તમારા પરિવારની ખુશી પાછી આવી શકે છે; અને તમે અને તમારો પરિવાર સુખ-ચેનથી જીવન જીવી શકો છે.

અંતિમ વાત !

મનુષ્ય અલ્લાહની સર્વશ્રેષ્ઠ રચના છે. આપણા સર્જનહાર, માલિક અને પાલનહારે એક મોટા અને મહાન ઉદ્દેશ્ય માટે આપણું સર્જન કર્યું છે અને દુનિયામાં મોકલ્યા છે. મનુષ્યનું શરીર અને તેની બધી યોગ્યતાઓ અને ક્ષમતાઓ અલ્લાહનો મહાન ઉપહાર અને તેની એક અમાનત છે. તેથી આ અમાનતની રક્ષા કરવી અને તેને વર્થ-નિરથક અને બરબાદ થવાથી બચાવવી પ્રત્યેક મનુષ્યનું કર્તવ્ય છે. આ વાત આપણને અંતિમ ઈશ-ગ્રંથ કુર્ઝાન અને અન્ય ધર્મ-ગ્રંથોમાં સ્પષ્ટરૂપે બતાવવામાં આવી છે કે અલ્લાહે મ્રદાન કરેલ સર્વોત્તમ શરીરથી સારા અને ભલા કામો લેવાનું પરિણામ આપણને કંઈક અંશો આ દુનિયામાં પણ પ્રાપ્ત થાય છે અને મૃત્યુ-પશ્ચાત્ પરલોકના જીવનમાં તો અવશ્ય પ્રાપ્ત થશે અને મનુષ્ય સફળતા અને સૌભાગ્યને વરશે. આનાથી વિપરીત જો મનુષ્ય ખરાબ આદતો, બૂરાઈઓને અપનાવીને કીમતી જીવનને બરબાદ કરશે, પોતાની શક્તિઓને દુર્માર્ગ વાપરશે, તો તેનું દુષ્પરિણામ પણ આપણને આ દુનિયા અને પરલોકમાં અવશ્ય ભોગવવું પડશે. •••

નશો કરવાવાળાઓને નમ્ર નિવેદન

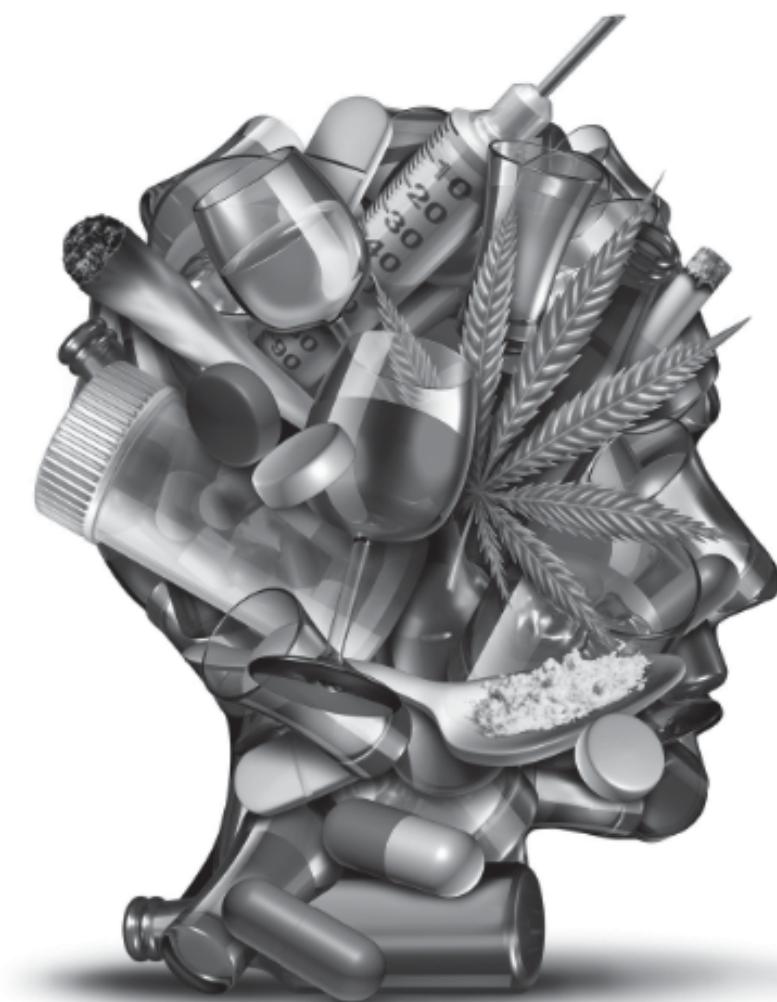
પોતાની માન-મર્યાદા અને

પ્રતિષ્ઠાની રક્ષા કરો

અંતમાં નશાના એદી લોકોને નિવેદન છે કે તમે પોતાના જીવનના મહત્વને સમજો. મનુષ્ય માટે આ દુનિયાના જીવનની સૌથી મોટી સંપત્તિ સ્વાસ્થ્ય અને જીવનની મુદ્દત છે અને તેનાથી પણ વધારે માન-મર્યાદા અને ઈજજત-આબદૂ છે. જ્યારે વ્યક્તિ નશીલા પદાર્થો અને ચીજ-વસ્તુઓનું સેવન કરવા લાગે છે, તો નશા-મુક્ત, સુસભ્ય અને સજજન લોકોની વચ્ચે તેના માન-સાન્માન અને પ્રતિષ્ઠા જેવી મૂલ્યવાન વસ્તુઓ નાથ થઈ જાય છે. વ્યક્તિ જો સમયસર ચેતી ન જાય, તો પસ્તાવા અને જીવનમાં નિરાશા અને વિષાદ સિવાય બીજું કંઈ તેના હાથ લાગતું નથી. તે પળ-પળ તડપી-તડપીને આંસુ સારતી રહે છે. તેથી જો જીવન રડતાં-રડતાં જ વિતાવવું પડે, તેના કરતાં સમયસર નશાનો ત્યાગ કરી દેવો જોઈએ. મહાન અલ્લાહે તમને કેટલું સરસ સ્વાસ્થ્ય અને સંપૂર્ણ શરીર સૌધાર પ્રદાન કર્યું છે. તેના ઉપહાર અને પ્રદાનનું સાન્માન કરો અને મનુષ્ય બનીને જીવો, સંપૂર્ણ સાન-ભાનની સાથે જીવો.

પોતાના મહત્વને ઓળખો

પ્રત્યેક મનુષ્ય આ જીવનમાં લોક-પરલોકથી લઈને સમાજ અને દેશના વિકાસના તમામ કાર્યોમાં સફળતા પ્રામ કરી શકે છે. પોતાને અને પોતાના પરિવારને સુખી-સમૃદ્ધ અને સંપત્ત બનાવીને અસંખ્ય ખુશીઓ આપી શકે છે. પરંતુ નશાની લતમાં પડીને

વ્યક્તિ આ બધાને ખોઈ નાબે છે. તેથી નશો કરનારાઓએ દરેક પ્રકારના નશાનો ત્યાગ કરીને જીવનમાં સમયના મૂલ્ય અને ધૈર્યને સ્થાન આપવું જોઈએ. નુકસાન કરવાવાળી દરેક વસ્તુને છોડી દેવી જોઈએ. જીવનને જીવંત બનીને અને સંપૂર્ણ સાન-ભાનની સાથે જીવવું જોઈએ. આમાં જ આલોક-પરલોકની સફળતા છે અને જીવનનું સુખ પણ. નશો કર્યા પણી વ્યક્તિ પોતે સાન-ભાન ગુમાવી બેસે છે,

અભાનાવસ્થા જેવી હાલતમાં પહોંચી જાય છે. કેટલાક લોકો તો એટલા બેભાન થઈ જાય છે કે મૃત વ્યક્તિ અને આ નશાખોર વ્યક્તિ વચ્ચે કોઈ ભેદ જ રહેતો નથી. આશા તો હોય છે કે જીવનને જીતી લઈશું, પણ નશો કરીને જીવન જ હારી બેસે છે. જીવનમાં ન તો રસ-રુચિ રહે છે, ન કોઈ જીવનનું આયોજન, ન કોઈ હાનિકારક વસ્તુને પરાજિત કરવાનો ઉમંગ !

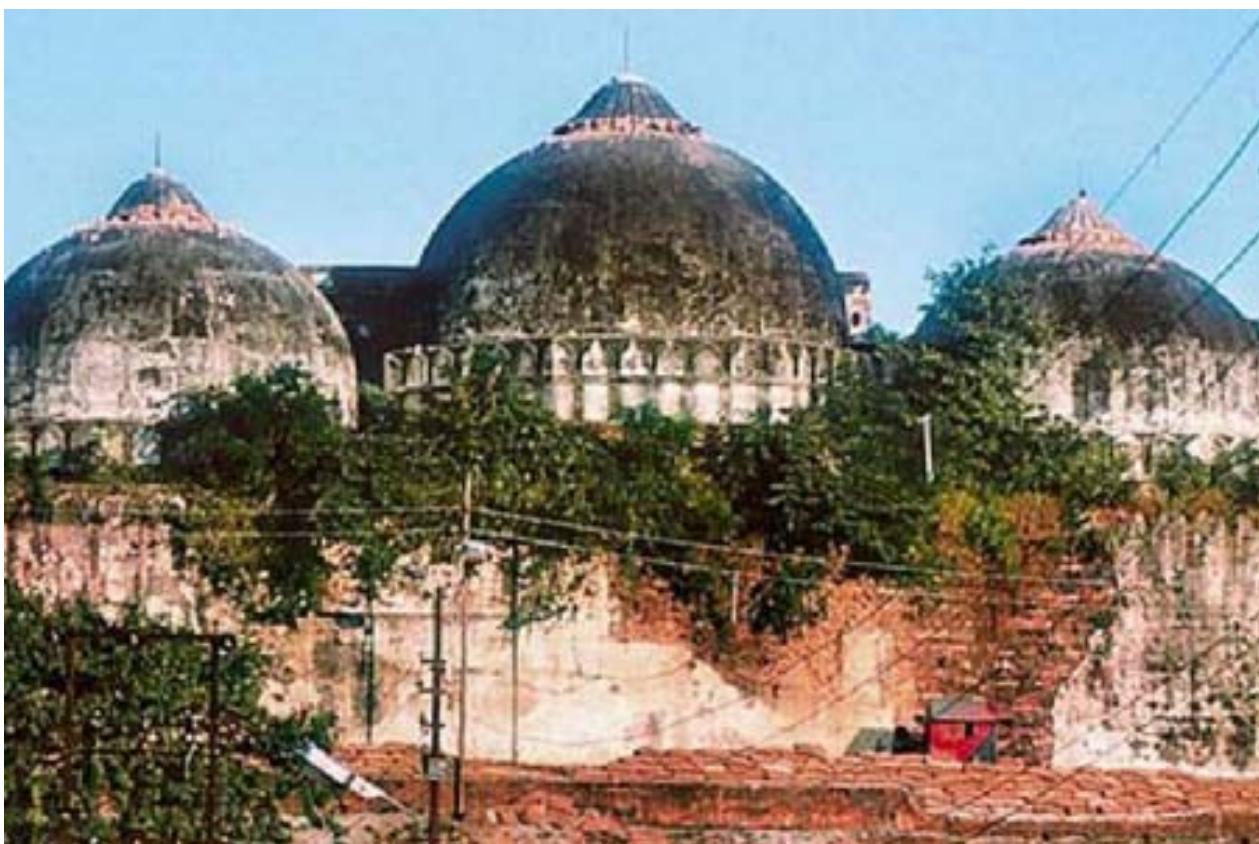
(અનુ. પાન ૧૫ ઉપર)

શું બાબરી મસ્જિદની શાહાદત એળે જરો ?

જ્યારે મોઈરાજમાં ૨૦૧૮ માં રામ મંદિરની તરફે ષણમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે, ન્યાયની રીતે તદ્દન ખોટો ચુકાદો આપી રામલલ્લાને જમીન સૌંપી દીધી, ૨૫ કિલોમીટર દૂર બાબરી મસ્જિદની અવેજમાં જમીન ફાળવી દીધી, અને મસ્જિદ તોડનારને પોતાના જ ઓર્ડરનો ભંગ કરવા છતાં નિર્દોષ છોડી દીધા ત્યારથી મુસ્લિમો લાચારીથી રામમંદિરનું આ નાટક જોઈ રહ્યા છે.

૨૨ જાન્યુઆરી ૨૦૨૪એ અધુરા બાંધકામ સાથે પણ પ્રાણપ્રતિજ્ઞા વડાપ્રધાનના હાથે કરી દેવામાં આવી છે અને પૂરા ભારતને ખાસ કરીને ઉત્તર ભારતને રામમય બનાવી દેવામાં આવ્યું છે. બધી ઓફિસો શાળા-કોલેજોમાં રજા જાહેર કરી દેવાઈ હતી. એટલે સુધી કે એઈમ્સ જેવી દિલ્હીની હોસ્પિટલે પણ રજા જાહેર કરી હતી જે પાછળથી પાછી ખેંચવામાં આવેલ. બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયાના અધ્યક્ષ ભારતના ચીફ

જસ્ટિસને વિનંતી કરે છે કે તેઓ સુપ્રીમ કોર્ટ અને હાઇકોર્ટમાં રજા જાહેર કરે. પ્રિન્ટ અને ઈલેક્ટ્રોનિક્સ તથા સોશયલ મીડિયાએ એટલો બધો પ્રચાર થકી હોબાળો મચાવ્યો છે કે સામાન્ય વ્યક્તિ બીજું કંઈ વિચારી જ ન શકે. છાપાં ભગવા રંગે રંગાયેલા છે, શેરીઓમાં ડેર્ટેર ભગવી ધજાઓ ફરકાઈ રહી છે. દરેક ગલીના ખૂણે તલવારો, રામના કટઆઉટ દેખાઈ રહ્યા છે. એક હોડ મચી છે ધાર્મિક દેખાડાની!

મુસલમાનોને તો કોઈ પૂછતું જ નથી. મસ્ઝિદ ગુમાવી દીધાનો ગમ તો એક તરફ, પરંતુ મંદિરની તરફે ખામાં જો તમે નથી બોલતા અથવા પરિસ્થિતિને સ્વીકારતા નથી તો સેક્યુલરોને પણ તમારાથી સખત વાંધો છે. તમે ધાયલ છો તરફડી રહ્યા છો ત્યારે તમને ઊભા કરવાને બદલે, મલમપણી કરવાને બદલે, તને સરખા ઊભા રહેતા પણ નથી આવડતું એવી સલાહ આપવા બધા તૂટી પડે છે. એક એરલાઇન્સનો સ્ટાફ રામ, સીતા અને હનુમાનનો વેશ ધારણ કરી એરપોર્ટ ઉપર તમાશો કરી શકે છે, તે ભલે વિચિત્ર લાગતું હોય પણ આ દેશની આજની આ હકીકત છે તે સ્વીકારવું રહ્યું. કોઈ શાકાહારી જૈન કે સ્વામિનારાયણ વ્યક્તિના મોઢામાં માંસ ના ટુકડા ઠાંસવામાં આવી દેતો તેની જે હાલત થાય, તે હાલત મુસલમાનો ના એકેશ્વરવાદના સિદ્ધાંતની થઈ રહી છે, છતાં પણ તેના ખુલાસા પૂર્ણાઈ રહ્યા છે. દેશના બંધારણે આપેલી ધર્મની, આસ્થાની આજાદીને ખુલ્લબ ખુલ્લા કુંઠિત કરવામાં આવી રહી છે.

૧૯૯૨ની છૃદ્દી ડિસેમ્બરે જ્યારે બાબરી મસ્ઝિદ શહીદ કરવામાં આવી ત્યારે તે જ જગ્યા ઉપર ફરીથી મસ્ઝિદ બનાવી આપવામાં આવશે તેવું તત્કાલીન પ્રધાનમંત્રી નરસિંહમારાવે એલાન કરી દીધું હતું. હવે જે માણસ મસ્ઝિદને તૂટતી બચાવી ન શક્યો તે નવી કઈ રીતે બાંધી શકશે તે જનતાની સમજમાં ન'હોતું આવી રહ્યું. રાજકારણીઓ તો આ જ રીતે પોતાની રમત રમી લેતા હોય છે.

આરએસએસ તથા બીજેપી પૂરી તાકાત સાથે ૨૦૨૪ લોકસભાની ચુંટણીનો એજન્ડા સેટ કરી રહ્યા છે અને બધા જ મજબૂર થઈ આ તમાશામાં કંધાં તો સામેલ થઈ રહ્યા છે અથવા તિનારા

પર ઊભા રહી ગયા છે. પરંતુ તેની સામે જાણે કોઈ કશું જ કરી શકતું નથી. ભારતના સેક્યુલર બંધારણને સાથે રાખી જો આ બધું જ થઈ શકતું હોય તો પછી હિંદુ રાષ્ટ્રમાં શું નવું થઈ શકે તે સમજમાં આવતું નથી. કોંગ્રેસ પક્ષ કે ઈન્ડિયા ગઠબંધન અવધવમાં છે અને લાયાર જણાઈ રહ્યું છે. રાહુલ ગાંધીની ન્યાય યાત્રા પૂર્વિતર રાજ્યોમાં ચાલી રહી છે પરંતુ તેની કોઈ ખાસ નોંધ પ્રિન્ટ કે ઈલેક્ટ્રોનિક મીડિયા લઈ રહ્યું નથી. બહુમતી વાદ થકી જે દાદાગીરી લઘુમતી, ખાસ કરીને મુસ્લિમોને સામે જે રીતે આચરાઈ રહી છે તેનો કોઈ હોછ ન તો સરકારને છે ન તો સામાન્ય હિંદુ પ્રજાને છે. ન્યાયતંત્ર પણ કંધાં તો લાયાર છે અથવા આંખ આડા કાન કરી કોમવાટી એજન્ડાને સહયોગ આપી રહ્યું છે, તેવું સ્પષ્ટ લાગી રહ્યું છે. બિન સાંપ્રદાયિક એટલે કે સેક્યુલર લોકોફીક્ષત લાયાર છે એટલું જ નહીં તેઓ પણ મુસલમાનોને જ શિખામણ આપી રહ્યા છે. એક તરફ બનારસની જ્ઞાન વાપી મસ્ઝિદ તથા મથુરાની ઈંદ્રગાહના પ્રશ્નો પણ ઉછાળવામાં આવી રહ્યા છે, તો

બીજી તરફ મુસ્લિમોએ બાબરી મસ્ઝિદ વાટાધાટોમાં જ સોંપી દીધી હોત તો તે તેમના માટે ઘણું યોગ્ય રહેતું, તેવી સલાહો અપાઈ રહી છે, જે સાચે જ ધા ઉપર મીઠું ભભરાવવાની ચેષ્ટા છે, તેમ કહેવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી.

હવે, આ પરિસ્થિતિમાં મુસ્લિમોએ શું કરવું જોઈએ?

આજની પરિસ્થિતિ જોતાં ધીરજ સાથે મુસલમાનોએ પોતાની જતને સેટ કરવી રહી. મુસલમાનો માટે આવી મુશ્કેલ પરિસ્થિતિ કોઈ નવી વાત નથી. પયગંબર સા.ના જીવનનું અવલોકન કરીએ અને ઈતિહાસનું અવલોકન કરીએ તો, ઘણીવાર આવી પરિસ્થિતિ આપણી સામે આવી છે. ધીરજ અને હિંમત સાથે આ પરિસ્થિતિની સાથે આગળ વધવું પડશે. This too will pass. દેશબાંધવોમાં ઈસ્લામ વિશે અને મુસલમાનો વિશે જે ગેરસમજ પ્રવર્તે છે તેને દૂર કરવા ખૂબ જ મહેનત કરવી પડશે. તેમના દિલોને જીતવા પડશે. અને ત્યારે જ આપણે આપણા આ દેશમાં આપણી મંજિલ સુધી પહોંચી શકીશું. ઈન્શા અલ્હાદ.. •••

અસલ રાંટેરના જૂના અને જાહીલીએ હાડવેન™

Dr. Dnyaneshwar Gaikwad
ડી.ઓ.એ.ગે., એલ.ડી., એમ.ડી. (હાલ)

નસ તથા હાડકાના રોગોના નિષ્પાંત, ઓપરેશન વગર સારવાર

M. 98241 82055, 97126 55055

ફેક્ચર, હાડકાનોનું ગંભીર રીતે ભાંગી જવું, હાડકાના ચૂરેચૂરા થઈ જવા, સાંધાઓનું ઉત્તરવું, હાડકાનો જૂનો દુઃખાવો, સ્વીપ ડિસ્ક તથા ખોડ ખાંપણની ખાત્રીપૂર્વક ઉપયાર કરી આપીશું.

Choose with no Regrets

આદાજણ ક્લિનિક :	રંડેર ક્લિનિકીન :
એલ-૮, શાહુંતલ કોમ્પ્લેક્સ, સંઘરી ટાવરની બાજુમાં, અડાજણ રોડ, સુરત - ૩૬૦૦૦૮ (ગુજરાત) ભારત.	૩૦-૧, અમન એપાર્ટમેન્ટ, નાની પારસીવાડા, રાંદેર ગામ, સુરત - ૩૬૦૦૦૫ (ગુજરાત) ભારત. સમય : સાંજે ૬.૦૦ વી ૮.૦૦ (રવિવારે રાખેતા મુજબ, શુક્રવારે બંધ)
સમય : સવારે ૬.૦૦ વી ૧.૦૦ (રવિવારે રાખેતા મુજબ, શુક્રવારે બંધ)	સમય : સાંજે ૬.૦૦ વી ૮.૦૦ (રવિવારે ૪.૦૦ વી ૬.૦૦, શુક્રવારે બંધ)
ફોન: ૦૨૬૧ - ૨૭૮૬૦૫૫	ફોન: ૦૨૬૧ - ૨૭૭૬૦૫૫
ગોપોન્ટામેન્ટ લાઈન રાખવું.	

સાંયુક્ત શાખા નાચી.

મહિપુરમાં વિશ્વગ્રામની શાંતિ-સદ્ભાવની પઠેલ

પૂર્વોત્તરની સાત બહેનો અને આઠમું સિક્કિમ ભલે દેશનો ભાગ છે, પણ ભાવાત્મક એકતા કંઈ પમાતી નથી. કાશ્મીર માટે ૩૭૦મી કલમ હતી ત્યારે પણ અને રદ કર્યા પછી પણ દેશ સાથેની એકતા બીજા રાજ્યો સાથે જેવી અનુભવાય છે તેવું અહીં થતું નથી. સરદારે મારી મચીને, દબાવી-ફોસલાવીને એક રાષ્ટ્ર ઊભું કરવાનો જે જબરદસ્ત પ્રયાસ કર્યો તે કાબિલેદાદ મનાય છે ખરો પણ એમાંથી ભાવાત્મક સુગંધ ફોરતી નથી. ત્યાંની પ્રજાને દેશનું કલ્યાર કંઈક અલગ લાગે છે. આપણે પણ પ્રવાસનની રીતે, અવનવું નિદાનવાની રીતે, નવાં સ્થળોની શોધમાં ત્યાં પહોંચી જઈએ છીએ, પણ કોણ જાણે કે મ એકત્વ અનુભવાતું નથી.

પૂર્વોત્તરની પ્રજા બહુ જુદી છે. તેમની સંસ્કૃતિ અલગ લાગે છે. રહેણી-કરણી અને મિજાજ પણ સમાનતર ભાસે છે. શાંતિ-કોમનું વિભાજન તો આખા દેશમાં છે. આ પ્રદેશમાં આદિમ જૂથો અને વંશીય ભેદભાવ જોવા મળે છે. તેવું આપણે આપણા આદિવાસીઓ સાથે પણ અનુભવતા નથી. બસે પક્ષે આવન-જાવન અને વ્યવહારનું પ્રમાણ જોઈએ તેટલું નથી. ભૌગોલિક દૂરતા અને સાંસ્કૃતિક અલગતા બહુ મોટો ભાગ ભજવે છે. જે પ્રવાસીઓ આ

તુલા અને સંજય

પ્રદેશોમાં આંટો મારી આવ્યા છે એમને એનો અનુભવ સહજપણે થયો જ હોય છે. આ તફાવત શેત-અશેત જેવો પ્રગટ અને બોલકો ન હોવા છતાં અનુભવાયા વિના રહેતો નથી.

આ ભૂમિકા લેવાનું કારણ મહિપુર છે. થોડા લાખ લોકોની વસ્તી ધરાવતું નાનકકું રાજ્ય આજે લાંબા સમયથી એવી તો હિંસા, અસલામતી અને અશાંતિનો અનુભવ કરી રહ્યું છે જેને આપણે હુંસ્વમની જે મ ટાળવા મથી રહ્યા છીએ. ભારતનું જ એક રાજ્ય છે. આપણું છે. આપણી પ્રજા છે. આપણી જવાબદારી છે. એ બધાથી આપણે કંઈક હઠીને વર્તી રહ્યા હોઈએ એવું કમનસીબ વાસ્તવ છે. રાજ્ય ગૃહયુદ્ધમાં સપદાયું છે. મૈતી અને કૂકી બે પ્રજાઓ એકબીજાના લોહી માટે તરસી બની છે. આપણે એ તીવ્રતામાં કોઈ ઘટાડો લાવી શકતા

નથી. જેટલી ચર્ચા રશિયા-યુકેન, ઈજરાયલ-પેલેસ્ટાઇનની કરીએ છીએ એટલી મહિપુરની કરતા નથી.

કાશ્મીર સાથેના વ્યવહારમાં જે રૂકાવટો હતી એવું તો મહિપુરની બાબતમાં છે જ નહીં. તો પછી શું કારણ છે કે ભારત સરકાર અને ભારતની આમ પ્રજાએ મહિપુર સમસ્યાથી મોહું ફેરવી લીધું છે? લશ્કર ચ્યૂંટાયેલી સરકારની મદદમાં છે. છતાં શાંતિ અતિશય દૂરની બાબત બની ગઈ છે. મૈતી અને કૂકી વચ્ચે બહોળી સંખ્યામાં પ્રેમલગ્નો ચર્ચા રહેતાં હતા ત્યાં એકાએક અદાલતના એક ચુકાદાથી પલિતો ચંપાયો હોવાનું સાર્વત્રિક વલણ છે. હુંસાતૂંસી અને હરીફાઈ કદાચ પાયામાં છે. મૈતીઓ અનામત લઈ જશે અને અમારી જમીનો પચાવી પાડશે એવું કૂકીઓને લાગે છે. મૈતીઓને એમ લાગે છે કે કૂકીઓ પાસે જમીનના અભાધિત અધિકારો છે અને અફીણની ખેતીને

કારણો સમૂહિક છે તે આપણને ક્યારે મળશે? આવાં આર્થિક અને ભૌતિક કારણો ખરેખર સમસ્યાના મૂળમાં હશે કે બીજું કંઈ કારણો હશે એ આપણને સમજાતું નથી!

જમણેરી વલણો ધરાવતી સરકાર કદાચ બે બાબતો પર ભાર મૂકે છે, કે હિંદુ અને ષિસ્તી તફાવત કારણભૂત છે, જેને કારણે ધાર્મિક ચડસાચડસી છે. સરહદ પારના પાડોશી દેશોની આ બાબતે ઉશ્કેરણી, સહાય અને ધુસપેઠ પણ છે. આવી બધી વાતો મણિપુર વિશેના જે કંઈ લખાણો વાંચવા મળે છે તેમાંથી ઉભી થતી જણાય છે.

અશાંતિનો વિકલ્પ શાંતિ છે. શાંતિ માટે સહકાર, સદ્ગ્રાવ અને મલમપણીની જરૂર હોય છે. અશાંતિના માહોલમાં સત્યની શોધ આદરવાનો બદલે હિંસા અને ઉશ્કેરાટ શાંત પડે એ પ્રાથમિકતા હોવી જોઈએ. દેશમાં શાંતિવાદી પરિબળો અને સંગठનો કંઈ ઓછાં નથી. મોટાભાગના એમાં કૂદી પડવા તૈયાર નથી. પ્રયાસ માટે હિંમત અને ધીરજ બેની ખૂબ જરૂર હોય છે. તત્કાળ પરિણામ ભલે ન દેખાય છીતાં મહોબતનો પયગામ પહોંચાડવાની જરૂર છે.

ગાંધીનો માર્ગ અહિંસા અને શાંતિનો છે. ચીલાચાલુ એટલે કે જાણીતા માર્ગે પરિણામ નથી મળતાં ત્યારે છેલ્લા ઉપાય તરીકે એનો નંબર લાગતો હોય છે. પક્ષાપક્ષીથી પર રહીને માત્ર ને માત્ર માનવીય સંવેદનાને આગળ કરીને એ પ્રજાને, પ્રજાના બશે જૂથોને, વહાલથી ભેટવાની જરૂર છે. સંજ્ય-તુલાના વિશ્વગ્રામે આ પડકાર ઉપાડ્યો છે.

બંધારણીય કટોકટીની રીતે

લોકપ્રિય સરકાર એટલે કે ચુંટાયેલી પાંખ નિષ્ફળ રહી છે ત્યારે રાજ્યપતિ શાસન લાદીને કેન્દ્ર સરકારે સીધી જવાબદારી કેમ સ્વીકારી નથી એ તો વણ ઉકલ્યો કોયડો છે. શાંતિવાદી પરિબળોને માટે ખુલ્લે આમ પ્રયત્ન કરવા દરવાજા ખોલી નાખવાનું વલણ પણ દેખાતું નથી. આપમેળે આગમાં કૂદી પડનારા કે પાણીની ડોલ લઈને મર્યાદિત પ્રયાસ કરનારા પણ ભાગ્યે જ દણિગોચર થાય છે. દેશના એક ખૂણે કંઈક બળવા જ કરતું હોય અને દેશ આખો શાંતિથી ચાલ્યા કરતો હોય એવું કંઈક બની રહ્યું છે. કોઈને પોતાની ભૂમિકા ચોક્કસપણે ન અનુભવાતી હોય, ન સમજાતી હોય, એવું પણ બનવા સંભવ છે.

“વિશ્વગ્રામ” મૈતીઓની છાવણીમાં એક ટીમ લઈને માનવીય સંવેદનાના ધોરણે તદ્દન પ્રાથમિક કામગીરી કરી આવ્યું. હવે બીજી ટીમ કૂદીઓના રાહત કેમ્પ તરફ ગઈ છે. બાળકોને આનંદિત કરવા, મોટાંને આઘાતમાંથી બહાર લાવવા અનો અનિવાર્ય એવી

પ્રાથમિક તબીબી સારવાર પૂરી પાડવી જેવાં કામો સ્વખર્યે ગયેલા વિશ્વગ્રામના સ્વયં સેવકો કરે છે. સંજ્યે ગુજરાતમાંથી આ પ્રયાસોમાં વ્યાપક સહયોગ મેળવવા વિવિધ જૂથોને આ બાબતે વાકેફ કરવાનું અને સંવેદના ઉભી કરવાનું કામ શરૂ કર્યું છે. પાયાની વાત એ છે કે સમસ્યાના ઉકેલમાં પડવાને બદલે માનવીય ધોરણે આપણાથી થાય તેટલું કરી છૂટવું. કપરાકાળમાં આપણે છટકી ન'હોતા ગયા એવું જાતને આશ્વાસન આપી શકીએ. એટલું કરવામાંથી તો બાકાત ન રહેવું. હવે, ગુજરાતની સંવેદનશીલ પ્રજાએ એનો પડધો પાડવાનો રહે છે. •••

(લેખક: ઉકેશ ઓઝા પૂર્વ સંયુક્ત સચિવ GoG છે. સ્પીપામાં ભણાવે છે. RTIમાં તેમણે ધણું ખેડાણ કર્યું છે અને ભણાવે પણ છે. પુસ્તક સમીક્ષા તેમની પ્રિય પ્રવૃત્તિ છે. સદ્ગ્રાવના ફોરમ સાથે જોડાયેલ છે. FDCA ફોરમ ફોર ડેમોકેસી એન્ડ કોમ્યુનલ એમિટી ગુજરાતના પ્રમુખ છે. ગાંધી વિચારના પ્રસારમાં કાર્યરત છે.)

Dr. Saba Baloch
B.D.S.
(Dental Surgeon)

Dr. Saba Dental Clinic

Multi Speciality Family Dental Care

:: Our Specialties ::

Dental Implants Surgery | Cosmetic Dentistry | Tooth Reshaping & Contouring | Cosmetic Gum Surgery | Veneers | Single sitting root canal | Tooth Whitening Treatment | Dental Crown and Bridge | Prosthesis | Tooth Cleaning | Tooth Jewellery | Inlays and Onlays | Extractions | Tooth Coloured Restoration

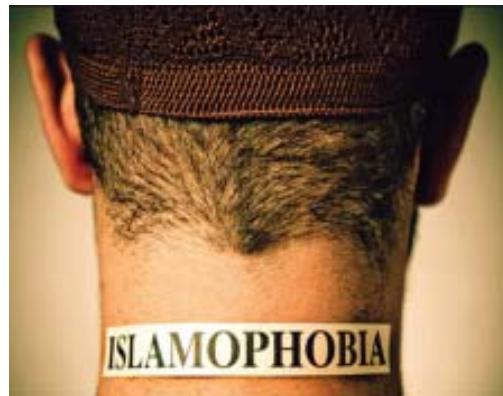
:: Facilities ::

Equipped with latest equipment | Digital X Ray | Endosonic Apex Locator | Wave one rotary system | Imported Dental Chair

Timings : Morning 10:30am-2pm | Evening 4pm-8pm
Available on Emergency Trauma Cases +91 99983 60503

Email: drsababentalclinic@gmail.com | Website: www.sababentalclinic.com

આંતરરાષ્ટ્રીય ઈસ્લામોફોબિઅની વાસ્તવિકતા

હું અને મારી સાથે અમુક બીજા લોકો એક કાર્યક્રમમાં મહેમાનની હેસિયતથી ગયા હતા. તે ધર્મો વિષયક ચર્ચા માટેનો એક સેમિનાર હતો. ત્યાં શ્રોતાઓમાંથી ઘણા લોકો અમને સલામ કરી રહ્યા હતા. ત્યાં બેસેલા એક બિનમુસ્લિમભાઈએ અમારાથી એક પ્રશ્ન પૂછ્યો કે: “લોકો ઈસ્લામ જ સાચો છે એમ કેમ કહી રહ્યા છે? આ જ વાત વિવિધ ધર્મો વચ્ચે વિવાદનું કારણ છે.” આના જવાબમાં મારે એ સલામનો અર્થ બતાવવો પડ્યો. મેં કહ્યું કે આ આપની જોરસમજ છે. આ જે સલામ કરવામાં આવે છે તેનો અર્થ “તમારા ઉપર સલામતી થાય” એવો થાય છે. એનો અર્થ “ઈસ્લામ જ સાચો છે” એવો થતો જ નથી. આ સલામ તો એક બીજા માટે સલામતીની હુાં છે. પરંતુ આ નકારાત્મક વાતનો પ્રચાર ત્યારે થાય છે જ્યારે કોઈ સમાજ કે સોસાયટીના અર્ધજાગૃત મગજમાં ઈસ્લામોફોબિઅા પહોંચે છે અને આ વારંવારના જુઠાણા અને પ્રોપેગાંડાથી ફેલાય છે.

એક બીજી ઘટના જે ઈસ્લામોફોબિઅનું નિર્દર્શન કરે છે તે કોલેજમાં બની. જ્યાં કોલેજના એક સહયોગીએ મને પૂછ્યું કે મુસલમાનો પાંચ વખત તેમની અજ્ઞાનમાં ‘અકબર’ નામનો ઉલ્લેખ કરે છે, તો મુસલમાનોને

મોગલો સાથે આટલું જોડાણ કેમ છે? અને એક જગ્યાએ મેં વાંચ્યું છે કે પાંચ વખત અલ્લાહુ અકબર કહીને ગાયની કતલ કરે છે.. એક અન્ય સમયે સાંભળવા મળ્યું કે શાસક પક્ષ તરફથી હિંદુ છોકરીઓને ‘મુસ્લિમ રોમિયો’થી બચવાની સલાહ આપવામાં આવે છે અને સોશ્યલ મીડિયામાં મુસલમાન છોકરીઓને મુસલમાન છોકરાઓથી બચવાની સલાહ આપવામાં આવે છે કે નહીંતર તે છોકરાઓ તમને ત્રણ તલાક આપી દેશે. આ પ્રકારની તમામ વાતો ઈસ્લામોફોબિઅાને નિર્દેશિત કરે છે. It is manifestation of Islamophobia.

મુસ્લિમ પુરુષો પણ ઘણી વખત “તમારે કેટલી પત્નીઓ છે?” જેવા સવાલોનો શિકાર બને છે. આ મોટાભાગે ગેટો સિસ્ટમનું પરિણામ છે. આ જ રીતે બોલીવુડ એક્ટર નવાજુદ્ડીન સિદ્દીકીએ એક હિંદુ પૌરાણિક કથા આધારિત નાટકમાં અભિનય કર્યો હતો. ત્યારે શીવસેના અને ઘણા હિંદુ જૂથોએ વિરોધ કર્યો હતો કે કોઈ મુસ્લિમ હિંદુ દેવતાનું પાત્ર કેવી રીતે ભજવી શકે? તેમણે આ પાત્રનો અભિનય છોડી દેવો પડ્યો અને એ નાટક જ કેન્સલ થઈ ગયું. ટ્રીપીટર પર સરકાર તરફથી કોઈ પ્રોજેક્ટ અન્યવે કોઈ મુસલમાન

એભેસેડર હોય છે તો સોશ્યલ મીડિયા પર ધડાધડ કોમેન્ટ આવવી શરૂ થઈ જાય છે, “કેમ એક જિહાદીને સરકારી પ્રોજેક્ટનો એભેસેડર બનાવી દીધો છે.” આની પૂર્ણભૂમિ જોઈએ તો “મુસ્લિમ વેપારનો બહિઝાર” જોવા મળશે. જે પણ એક કોમન ઈસ્લામોફોબિઅાની ઉકિત છે.

ઈસ્લામોફોબિઅા સમગ્ર વિશ્વમાં ફેલાયો છે અને તેમાં સમગ્ર સમાજને સંડોવવામાં આવે છે. પહેલાં Jews પછી સાખ્યવાદીઓ અને હવે ૮/૧૧ પછી ઈસ્લામ. કુખ્યાત જવાનાનામો જેલમાં મુસલમાનો સાથે યુનોની માર્ગદર્શિકા મુજબ વહેવાર કરવામાં આવતો નથી. તેમની સાથે રાજકીય રીતે તદ્દન અપમાનજનક વર્તન કરવામાં આવે છે. જેલની મહિલા અધિકારીઓએ મુસ્લિમ પુરુષોનું જતીય શોષણ કરતા પણ અચકાતા નથી. બલ્કે જેલમાં રહેલા બાળકો સાથે પણ અભદ્ર વ્યવહાર કરવામાં આવે છે. તેઓ જેલમાં ચાબુક મારવાની ઈસ્લામી પ્રથા અપનાવે છે પરંતુ કહે છે કે આ ચાબુક મુસલમાનો માટે નથી. તેઓ તો જિહાદી છે એટલે તેમને તો આનાથી ઘણી વધારે કડક સજી મળવી જોઈએ. આ નીતિ બનાવનારા કહે છે કે “અમે ઈસ્લામી કાયદાના

વિશેખજોની જેમ જ વિચારીએ છીએ” જે મુજબ મુસલમાનો મોટાભાગે આતંકવાદી છે તેઓ જિહાદી છે. અને કોઈ પણ માનવઅધિકાર સંમેલનમાં આ જેહાદી કેટેગરીના લોકોને ભાગ લેવા દેવામાં આવશે નહીં. પશ્ચિમના દેશો પાસે આ પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓની રોકથામ માટે તેમના પોતાના કાયદા છે. યુનોના કાયદાઓનું તેઓ અનુસરણ કરતા જ નથી. અર્થાત્ માનવ અધિકારો બીજા બધા માટે તો છે પરંતુ મુસલમાનોને લાગુ નહીં પડે. આ છે ઈસ્લામોફોબિઅા.

This is Islamophobia.

આપણા દેશમાં ઈસ્લામોફોબિઅાને દ શ્રેષ્ઠીમાં મૂકી શકાય છે. (૧) લિંગિંગ કરનારા (૨) આવા કામને સુગમતા આપનાર-સહાયક (૩) તાળીઓ પાડનાર - ઉશ્કેનાર (જેઓ ઓરિયો-વીડિયો દ્વારા સહાય પૂરી પાડે છે). (૪) મુસ્લિમો વિરુદ્ધ પૂર્વગ્રહ કે પક્ષપાત ધરાવનારા આવા લોકો આની ટીકા કે નિંદા કરતા નથી. (૫) જેઓ એમ બોલે છે કે મુસ્લિમોનો બહુમત તો સારો છે, પણ અમુક ધારા ખરાબ છે. (૬) જેઓ કહે છે કે ૮૦ ટકા તો સારા છે પણ ઈસ્લામ પાસે અમુક ખરાબ ચીજો છે.

ડૉ. ટોડગીનાનું પુસ્તક “The Fear of Islam”માં તેઓ સમગ્ર વિશ્વમાં ફેલાયેલા ઈસ્લામોફોબિઅા વિષયક ચાર નિશાનીઓ બતાવે છે.

- (૧) ઈસ્લામ એક પાણાણહંદ્યી અને સ્થિર થઈ ગયેલો ધર્મ છે.
- (૨) ઈસ્લામ બીજા ધર્મથી તદ્દન અલગ પ્રકારનો ધર્મ છે.
- (૩) ઈસ્લામ એક ઉત્તરતા દરજાનો ધર્મ છે.
- (૪) ઈસ્લામ શત્રુતા ધરાવતો ધર્મ છે. હવે પ્રશ્ન એ છે કે ફોબિઅા કોને હહેવાય છે! અને કેવી રીતે બને છે.

કોઈ પણ વાક્યનો અર્થ તેના ઉપયોગથી હોય છે. દા.ત. જેમકે એન્ટી સેમિટીક, સેમિટીક ધર્મ (યહૂદી, આસીરિયન અને આરબ લોકોની બનેલી એક પ્રાચીન લોકજાતિ અથવા તેનો માણસ) વિષે બોલાતું હતું. જેમકે યહૂદીઓના એક સમૂહ માટે એન્ટી જ્યુસ શબ્દનો ઉપયોગ થાય છે. એ રીતે ઈસ્લામોફોબિઅા પણ તેના ઉપયોગ સાથે શબ્દ બની ગયો છે. ફોબિઅા (વધુ પડતી ખોટીભીતિ-૩૨) સૂર્ઝ-સમજ વિહોણો - મૂર્ખાઈભર્યો ડરને કહેવાય છે. જેમકે ઊંચાઈ પર જવાનો ડર, અહીં સમસ્યા ઊંચાઈની નથી પણ માણસની અંદર રહેલા ડરની છે. ઈસ્લામોફોબિઅા પણ આ જ પ્રકારનો મુસ્લિમ વંશ વિરુદ્ધનો ડર છે. અહીં એ પ્રશ્ન ઉભો થાય છે કે શું ઈસ્લામ કોઈ સ્પર્ધા છે. પરંતુ સ્પર્ધા તો સામાજિક ઉત્કર્ષમાં હોય છે જેના દ્વારા તમે કેટલા ઉપર ગયા અને કેટલા નીચે ઉત્તરી આવ્યા તે નક્કી થાય છે. પરંતુ યુનો પણ હવે ઈસ્લામોફોબિઅાનું આધુનિક યુગની સ્પર્ધાની જેમ મૂલ્યાંકન કરે છે.

ભારતમાં ઈસ્લામોફોબિઅા શું છે? તેનું નેરેટીવ શું છે? આનો જવાબ ભારતીય મુસલમાનો પર લગાવવામાં આવતા આરોપો અને આક્ષેપોમાં મળે છે. જેમકે :

- (૧) મુસલમાનો હિંદુઓની વિરુદ્ધ હોય છે. તેઓ ગાયની હત્યા કરે છે. રામંદિરના વિરુદ્ધમાં છે.
- (૨) ઈસ્લામ અને હિંદુ એક સમાજમાં નથી રહી શકતા. મુસલમાનો આતંકવાદી છે. તેઓ ખીઓનું શોષણ કરે છે.
- (૩) તેઓ દેશભક્ત નથી હોતા. તેઓ કિકેટ મેચમાં પાકિસ્તાનને ટેકો આપે છે.
- (૪) વસ્તીવધારો: મુસ્લિમોમાં

પ્રજનનનો દર વધારે છે. તેઓ વસ્તીમાં ૨૦૪૦ સુધીમાં હિંદુઓને પાછળ મૂકી દેશે.

(૫) મોગલોના સમયમાં તેમણે અત્યાચારો કર્યા હતા, તો હવે તેમના પર કરવા જોઈએ.

આ વ્યૂહરચના અમુક ઉગ્રવાદી સમૂહોએ બનાવી છે અને તેઓ આને પોતાનો ઉદ્યમ ગણાવે છે અને તેમના ઈસ્લામોફોબિઅાના પરિણામે તેઓ દ્વારા કરવામાં આવતી સત્તામણી, દમન, ત્રાસ મુસ્લિમોને બીજાથી અલગ પાડી દેવા, હિંસા અને બળ પ્રયોગ વગેરેના મુખ્ય કારણ “Power Less” નથી બલ્કે આ એક રાજકીય પ્રોજેક્ટ છે, જેને અટકાવવો જરૂરી છે. મુસલમાનોએ ઈસ્લામોફોબિઅાની પ્રતિક્રિયા કે જવાબ આપવાને બદલે એક આયોજનબદ્ધ નીતિ સાથે પ્રત્યુત્તર આપવો પડશે.

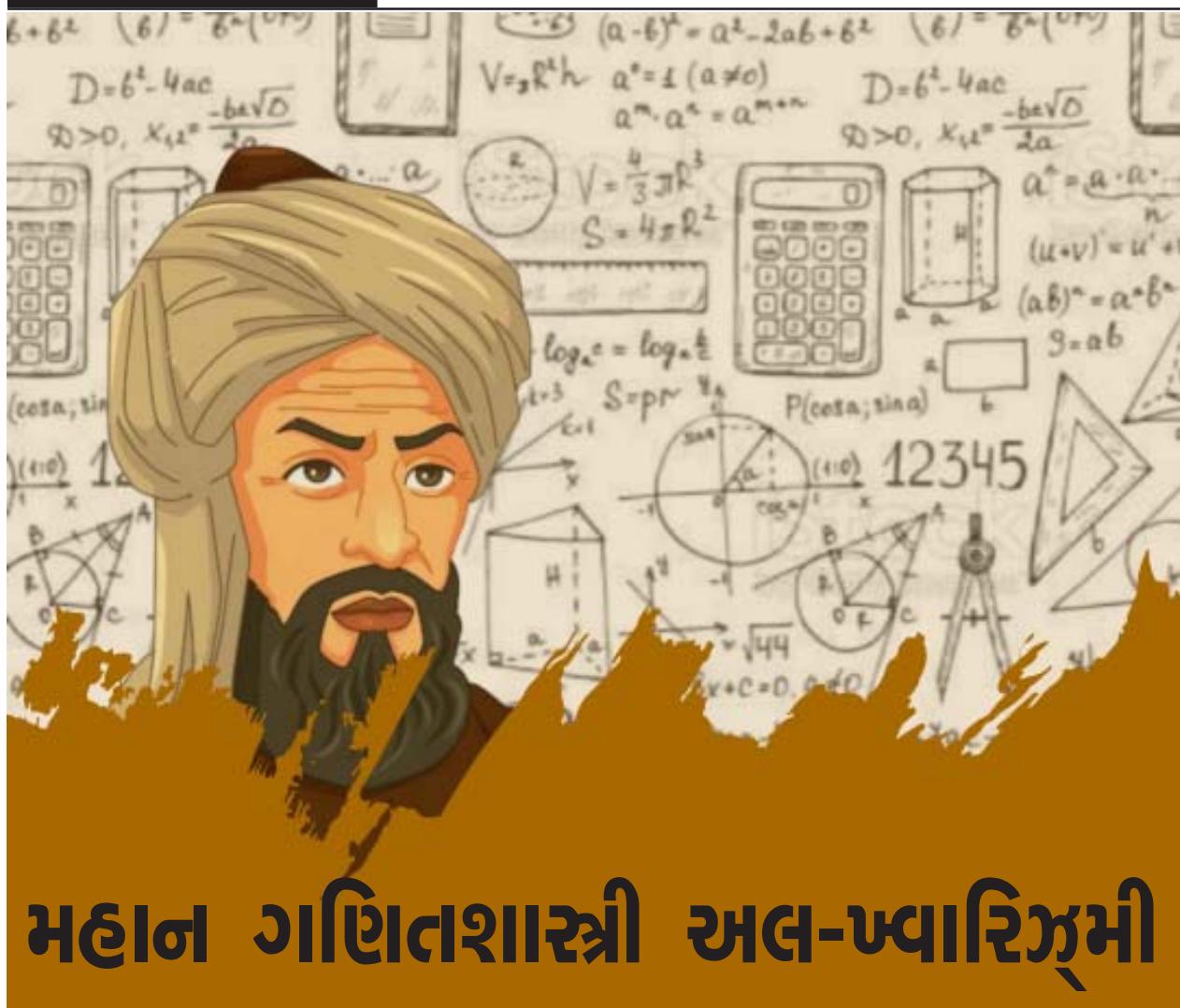
(૧) ઈસ્લામોફોબિઅાનું સ્પષ્ટીકરણ અને વ્યાખ્યા.

(૨) ઈસ્લામોફોબિઅાનું એકત્રીકરણ (Record) કરવું.

(૩) ઈસ્લામોફોબિઅાનું ખંડન કરવું.

(૪) મુસ્લિમોના પક્ષમાં નવાસકારાત્મક નેરેટીવ ઉભા કરવા.

એક હદ્દીસમાં મુસલમાનોને બતાવવામાં આવ્યું છે કે, “એક સમગ્ર આવશે કે જેવી રીતે ભૂખ્યાઓ ખાવાના ઉપર તૂટી પડે છે, એવી જ રીતે દુશ્મનો મુસલમાનો પર તૂટી પડશે.” અને તે વખતે આપણે શ્રેષ્ઠ ઉભ્યત બનવાનું છે. કેમકે બૂરાઈ અને ભલાઈ સમાન નથી હોતી. જે કુર્ચાન પણ આપણને બતાવે છે. આપણે ઈસ્લામને મહોબ્બત સાથે નવેસરથી લોકો સામે રજૂ કરવાનો છે. ••• (લેખક, એક ઈસ્લામી સ્કોલર સાથે જમાઅતે ઈસ્લામી હિંદના રાષ્ટ્રીય માર્ગિયા સચિવ છે.) (લેખ સાભાર : “શાહીન સામાજિક”)

મહાન ગણિતશાસ્ત્રી અલ-ખ્વારિજ્મી

આલ ખ્વારિજ્મી (Al Khwarizmi) કે જેમનું પૂરું નામ “અબૂ અખ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ ઈબ્નો મૂસા અલ ખ્વારિજ્મી” છે, જેમને પદ્ધતિમાં દેશોમાં અલગોરિટ્મી (Algorithmi) કહેવામાં આવે છે. આમનો જન્મ ફારસના ખ્વારિજ્મમાં ઈ.સ. ૭૮૦માં થયો હતો. તેમણે ગણિત, ખગોળજ્ઞાત્ક અને ભૂગોળમાં ખૂબ જ પ્રભાવશાળી કાર્ય કર્યું. ઈસ્લામી સ્વર્ણયુગ દરમ્યાન ઈ.સ. ૮૨૦માં અલ-ખ્વારિજ્મીને ખગોળ-વિજ્ઞાની અને પુસ્તકાલયના પ્રમુખના રૂપમાં બગદાદના “બૈત

અલ-હિકમા”માં નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા.

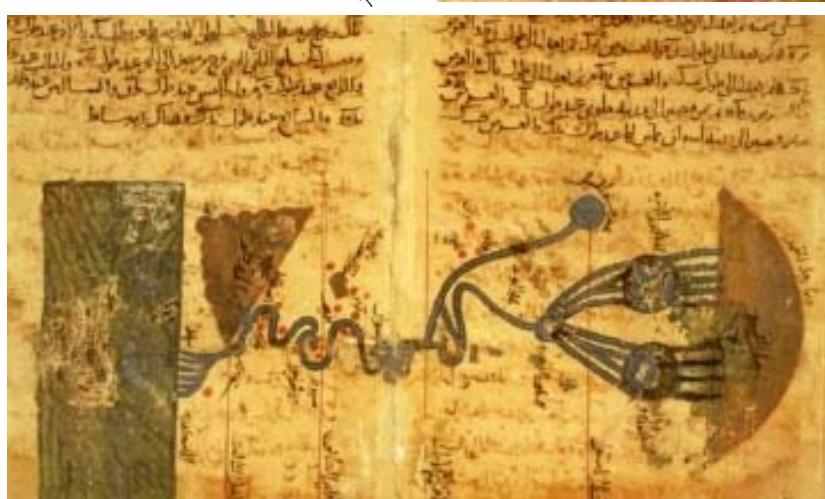
ઈ.સ. ૮૨૦ની આસપાસ અલ ખ્વારિજ્મીએ બગદાદમાં પોતાના એક પુસ્તકનું નામ “અલ-મુખ્સર ફી હિસાબ અલ જબર વ અલ મુકાબલા” રાખ્યું. આ મહત્વપૂર્ણ પુસ્તકના નામ ઉપર જ આ વિષયનું નામ અલ-જેબરા (Al-Gebra) પડ્યું. અલ ખ્વારિજ્મીએ રૈખિક અને દ્વિધાત સમીકરણોનું પ્રથમ વ્યવસ્થિત સમાધાન પ્રસ્તુત કર્યું. અલ-ખ્વારિજ્મીએ જણાવ્યું કે વગને પૂરો કરી દ્વિધાત સમીકરણોને કેવી

રીતે હલ કરવામાં આવશે. તેમણે “કમી” અને “સંતુલન”ની રીતોની શરૂઆત કરી. (વિપરીત પક્ષો પર સમાન શરૂદોને રદ કરવા.)

અલ ખ્વારિજ્મીના આ પુસ્તકને લખતાં પહેલાં આ વાતના પ્રમાણ છે કે યૂનાની, હિન્દુસ્તાની અને બેબિલોનના ગણિતશાસ્ત્રી અલ-ખ્વારિજ્મી કરતાં બધું પહેલાં બીજગણિતના સમીકરણોને હલ કરી રહ્યા હતા, પરંતુ અલ-ખ્વારિજ્મી આટલા પ્રસિદ્ધ એટલા માટે થયા કે એક તો તેમનું બીજ ગણિત આજે ઉપયોગ થઈ રહેલ બીજ ગણિતની

ખૂબ જ નિકટ છે, અને બીજું આ કે તેમણે આને એટલો સરળ બનાવી દીધો હતો કે ઘણા ખરા લોકો આનો ઉપયોગ પોતાની દૈનિક સમસ્યાઓને હલ કરવામાં કરી શકતા હતા. અલ-ખ્વારિજ્ઝીએ પોતાના પુસ્તકના પૃષ્ઠાને પ્રતીકો અને સમીકરણોની સાથે ભરવાના બદલે તેમણે ખૂબ જ આમ (સરળ) ભાષામાં આ બધું જ લખવામાં આવ્યું છે. જે વાત બીજી ગણિતના પ્રતીકોના માધ્યમથી બે પંક્તિઓમાં જણાવી શકતી હતી, તેને અલ-ખ્વારિજ્ઝીએ બે પૃષ્ઠોમાં સ્પષ્ટિકરણ દ્વારા સમજાવી છે. આથી અલ-ખ્વારિજ્ઝીને બીજી ગણિતના પિતા કે સંસ્થાપકના રૂપમાં વર્ણવવામાં આવે છે.

સમસ્યા અને અંકો પર લખાયેલ તેમના શોધ પત્રોના સંકલન પુસ્તક “અલ-બુમ વલ તફીક બિલ હિન્ડ”માં શૂન્ય અને દશમલવ (દશક) સંખ્યા પ્રણાલી (ડિસિબલ નંબર સિસ્ટમ)ના મહત્વ અને વિશેષતાઓને દુનિયાથી જણાવી. આ પુસ્તકમાં ગણિત સંબંધિત કેટલીય વસ્તુઓ બનાવવામાં આવી છે, અને અહીંથી જ એટા રિચ્મની શબ્દાવલિ અસ્તિત્વમાં આવી જે વાસ્તવમાં લેટિન ભાષામાં અલ-ખ્વારિજ્ઝીએ

બોલવાની રીતા છે. અલ-ખ્વારિજ્ઝીએ લખેલ પુસ્તક “સૂરત અલ અર્જ” એટલે કે (દુનિયાનો નકશો) લીધી ઈસ્લામના પ્રથમ ભૂગોળ વેતા કહેવાય છે. આ પુસ્તકમાં પાંચસો શહેરોના અક્ષાંશ અને દેશાંતરના ટેબલ મૌજૂદ છે. આ પુસ્તકમાં વિવિધ સ્થળોને કરબાઓ, નદીઓ, પર્વતો, સમુદ્રો અને દીપોમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યા છે.

બાળકોમાં મોબાઇલનું વધતું જતું વળગણ ચિંતાજનક

આજના આ સોશયલ મીડિયા અને ટીવીમાં વ્યસ્ત ભાતા પિતાને પોતાના બાળક ખલેલ ના કરે એટલે મોબાઇલ પર ગેમ અથવા કાર્ટૂન ચાલું કરી આપે છે. ઘણી વખત બાળકોને ટીવી સાથે રાખી લાંબા ટાઈમ સુધી સીરિયલ જોવાતી હોય છે. પરંતુ ત્યારે ભાતા-પિતાને ખબર નથી કે બાળક ઉપર આ સ્કીનમેન્યા કેવી વિપરીત અસર થશે.

પ્રારંભિક બાળપણમાં વધુ પડતો સ્કીન સમય, સેન્સરી ડેવલપમેન્ટ (મુખ્ય ઇન્ફ્રારોનો વિકાસ), મોટર ડેવલપમેન્ટ (સ્નાયુઓના વિકાસ)

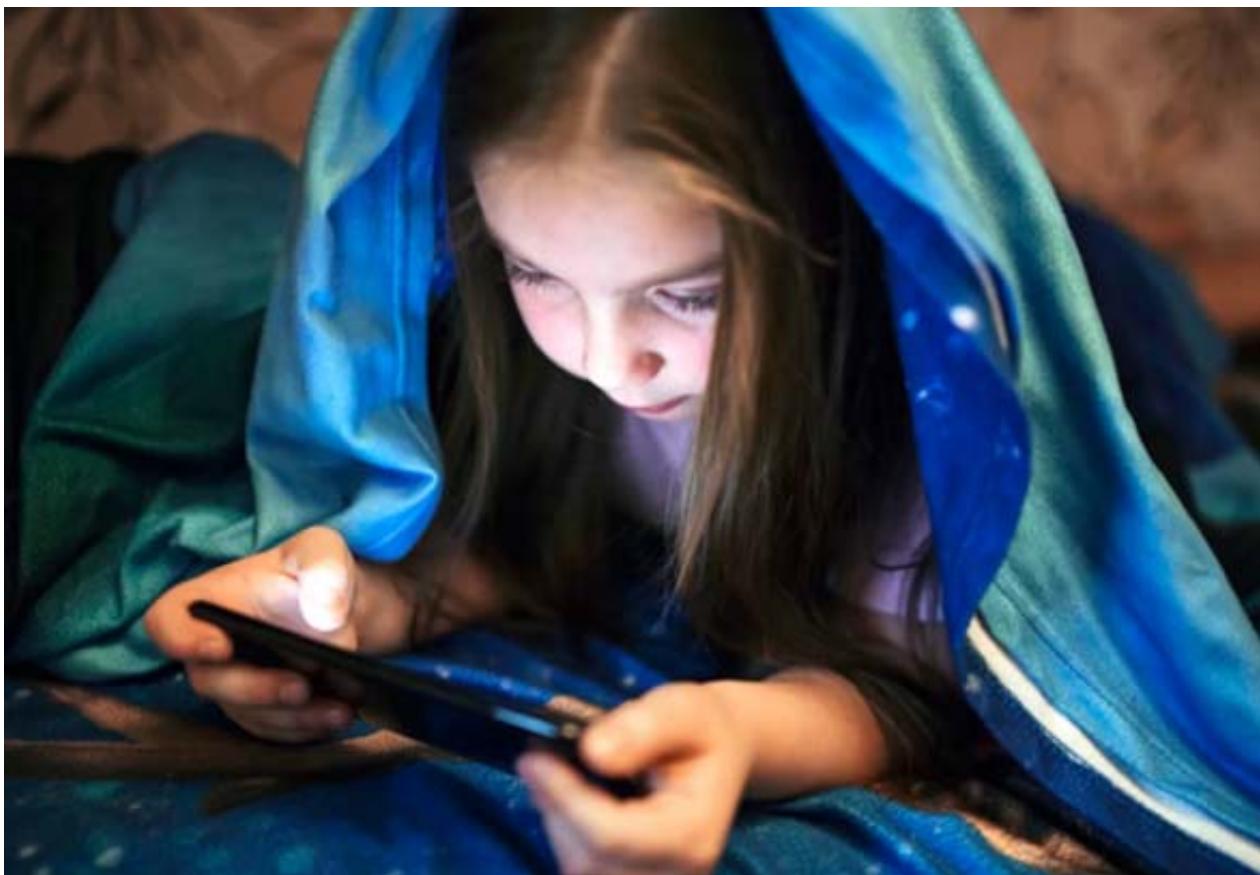
ડૉ. પ્રાચી શાહ

BHMS, PG Hom. (London)

M: 917984355380

અને શૈક્ષણિક પરિણામો પર નકારાત્મક અસર કરી શકે છે. તે બોલવાની ક્ષમતાના વિકાસને પણ અસર કરે છે. બાળપણમાં લાંબો સ્કીન સમય ઓટિઝમ (બીજા સાથે વાતચીતમાં તકલીફ પડવી અને એટની એક વસ્તુ વારંવાર કર્યા કરવી) અને ADHD (બેધ્યાનપણું અને અતિયંચળ બાળકો) જેવાન્યુરોડેવલપમેન્ટલ ડિસઓર્ડરનું

જોખમ વધારે છે. તેથી જ અમેરિકન એકેટેમી ઓફ પિડિયાટ્રિક્સ ભલામણ કરે છે કે બાળકો માટે સ્કીન સમય મર્યાદિત કરવો અને ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળી, ઇન્ટરેક્ટિવ પ્રોગ્રામ્સ પસંદ કરવો. એક અભ્યાસ જણાવે છે કે ઓટિઝમ અને બીજી વિકાસલક્ષી વિકૃતિઓ માં જાણવા મળ્યું છે કે ઓટિઝમ ધરાવતા બાળકો કે જેઓ ઓછા સ્કીન સમય ધરાવતા હતા તેઓને વધુ સારી સામાજિક કૌશલ્ય અને ઓછી વર્તણૂક સમસ્યાઓ હતી. ઓટિઝમ ધરાવતા બાળકોને સ્કીન સમય

ઘટાડવાથી અન્ય પ્રવૃત્તિઓ માટે વધુ તકો મળી શકે છે જે તેમના વિકાસ અને સુખાકારી માટે ફાયદાકારક હોઈ શકે છે. જેમ કે શારીરિક પ્રવૃત્તિ અથવા સર્જનાત્મક રમત. તે ન્યુરોટેવલપમેન્ટલ ડિસઓર્ડરનું કારણ નથી પરંતુ ડિસઓર્ડરનું પ્રારંભિક સંકેત છે.

વાત્સલ્ય હોમિયોપેથીમાં અમે બાળકોમાં ઓટિઝમ, એડીએચી જેવા ન્યુરોટેવલપમેન્ટલ ડિસઓર્ડરની સારવાર કરીએ છીએ ત્યારે ધ્યાન પર આવેલ છે કે વર્તમાન જીવનશૈલીમાં ઉપ વર્ષની ઊંમર પછી ગર્ભવિસ્થા, જંકફૂડ દ્વારા નબળું પોષણ, મોબાઇલ અને ટીવીનો વધુ પડતો ઉપયોગ, તણાવપૂર્ણ જીવનશૈલી, જન્મ સમયે થયેલી તકલીફના લીધે મગજમાં થયેલી દૃજાઓથી બાળકોના માનસિક વિકાસ પર અસર થતી હોય છે. બાળકોના વિકાસમાં ઊડી તપાસ કરતાં પ્રતિકૂળ અસરોના સામાન્ય લક્ષણો જોવા મળે છે જે મધે હાયપરએક્ટિવ, ધ્યાનનો અભાવ, પોતાની હુનિયામાં રહેવું, સામાજિક સંચારનો અભાવ, જિદી, આકમક વર્તન, પોતાને મારવું, કરડવું, ફૂદવું વગેરે. ઓટિસ્ટીક બાળકોમાં કેટલાક બાળકો તેમની સામાન્ય ઊમરે શબ્દોનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કરે છે પરંતુ ધીમે ધીમે તેઓ શબ્દો ગુમાવે છે. આ વધુ પડતા સ્કીનીંગ સમયની પ્રતિકૂળ અસરો છે. આને મોર્ડન સાયન્સમાં વર્ચ્યુઅલ ઓટિઝમ કેહવામાં આવે છે. વિદેશના કેસોમાં આ સમયા અમારા ધ્યાનમાં હાલ વધારે આવેલી છે.

મોબાઇલ અને ટીવી એ ઇલેક્ટ્રોમેન્ટિક ફિલ્ડ છે. આ

રેડિયેશનના એક્સપોઝરથી મગજના શારીરિક વિકાસને અસર થઈ શકે છે. PET સ્કેન સાથેના અગાઉના અભ્યાસમાં જાણવા મળ્યું છે કે તે મગજના રક્ત પ્રવાહમાં ફેરફાર લાવી શકે છે. બાળકોનું મગજ જ્યારે વિકસિત અવસ્થામાં હોય છે ત્યારે સતત ન્યુરલ કનેક્શન્સનું નિર્માણ કરે છે. તેથી, આ રેડિયેશનના સંપર્કમાં આવ્યા પછી ચેતા ગંભીર રીતે ધાયલ થઈ શકે છે. તે આવેગ, સોશ્યલ નેટવર્કિંગનું વ્યસન, શરમાળ અને નીચું આત્મસંન્માન અને એપિલેપ્ટિક

બાળકોમાં હુમલાના આવર્તનમાં વધુ ગંભીર રીતે નોંધપાત્ર વધારાનું કારણ બને છે. સંશોધકોએ શોધી કાઢ્યું છે કે સ્કીનનો સમય એવા વિસ્તારોમાં નબળી કનેક્ટિવિટી સાથે જોડાયેલો છે જે ભાષાનું સંચાલન કરે છે અને જ્ઞાનાત્મક નિયંત્રણ. બાળકોમાં મોબાઇલ અથવા ઈન્ટરનેટનું વધુ પડતું વ્યસન મગજના રિવોર્ડ સર્કિટમાં અન્ય ચેતાપ્રેષકોના ચેતાપ્રેષક GABAના ગુણોત્તરમાં ફેરફારોનું કારણ બને છે. વધુ પડતો સ્કીન ટાઈમ તણાવની પ્રતિક્ષિયાઓને પ્રેરિત કરે છે. આ તાણ મગજની રસાયણશાખ અને હોમોન્સમાં પરિવર્તન લાવે છે જે ચીડિયાપણું, હતાશા અને ચિંતામાં વધારો કરી શકે છે.

આમ ઉપર જણાવ્યા મુજબ સ્કીનની વિપરીત અસરથી બાળકોને બચાવવા જોઈએ. અને તે ભૂલ જો થઈ ગઈ હોય તો નિષ્ણાત હોમિયોપેથિક ડોક્ટર દ્વારા સારવાર કરાવવાથી બાળકમાં દેખાતી સ્કીન અટેચમેન્ટની અવળી અસર મહંદ્રાંશે નિવારી શકાય છે.

• • •

Eye Guard Opticals

Irfan Saiyad

Mo. : 98252 84358

We make spectacles as per
Dr. Prescription.

Fitting of spectacles will be
done on Japan Automatic
Machine

S-B-3, Sunrise Point,
Hanuman Gali, Opp.
Kumar Sala No. 1,
Raopura, Vadodara

કાયદાના ક્ષેત્રમાં કેરિયર

તાજેતરના વર્ષોમાં માનવ અધિકારો અને નાગરિક અધિકારોના ઉલ્લંઘનમાં થયેલા વધારાને જોતાં, લોકોને કાયદા વિશે વધુ જાણવાની જરૂરિયાત વધી છે. બલકે જેઓ કાયદાનો અભ્યાસ કર્યા પછી આ ક્ષેત્રને તેમની કારકિર્દી તરીકે પસંદ કરવા માટે છે તેમના માટે હાલમાં ઘણી બધી શક્યતાઓ છે. કાયદાના દાયરાની બહાર કરવામાં આવેલ કોઈ પણ કાર્ય ગુનાની શ્રેષ્ઠીમાં આવે છે. આજના સમયમાં દુનિયા જટિલ બની ગઈ છે. લગ્નની નોંધણી કરાવવા માટે વકીલની જરૂર છે. મકાન ખરીદવા, વેચવા કે ભાડે આપવા માટે કાનૂની દસ્તાવેજોની જરૂર પડે છે. કાયદાકીય સેવાઓની દરેક જગ્યાએ જરૂરિયાત છે જે વકીલ વિના પૂરી પાડી શકતી નથી. કાયદાકીય રીતે સંચાલિત સમાજમાં શાંતિ અને વ્યવસ્થાની જાળવણીની ખાતરી આપી શકતી નથી. કાનૂની સેવા એ એક જટિલ પ્રક્રિયા છે જેમાં ગુણવત્તાયુક્ત અને ખર્ચ-અસરકારક સેવા પ્રદાન કરવા માટે કુશળ વ્યાવસાયિકોની ટીમની જરૂરત હોય છે. કૌશલ્યો, અનુભવ અને શિક્ષણની વિશાળ શ્રેષ્ઠીને આવરી લેતા કાનૂની ક્ષેત્રની અંદર ઘણા કાનૂની કારકિર્દી વિકલ્પો છે. કાયદો અને ટેકનોલોજીનો વિકાસ પણ નવી કાનૂની કારકિર્દીની તક ઊભી કરી રહ્યો છે. આ ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવા ઈચ્છતા યુવાનો કાયદાનો

અભ્યાસ કરીને પોતાની કારકિર્દીની શરૂઆત કરી શકે છે.

કાનૂની વ્યવસાય યુવાનો માં લોકપ્રિય હોવા છતાં પડકારોથી ભરેલો છે. કારકિર્દીના દાયક્રોણથી આ એક આકર્ષક વિકલ્પ છે. કાયદાને લગતી જટિલતાઓ અને

કાનૂની શિક્ષણમાં અપરાધ સંબંધિત કાયદો એ એક મહત્વપૂર્ણ પાસું છે.
વકીલાતનો મોટો હિસ્સો
સમાજમાં થતા ગુનાઓ અંગેની કાનૂની લડાઈઓ પર આધાર રાખે છે. તેના અભ્યાસ દ્વારા જ આપણને ગુનાઓ અને તેની સામેના કાયદા અને જોગવાઈઓ વિશે માહિતી મળે છે.

વિસ્તરતા સમાજ વચ્ચે વકીલોની ભૂમિકા ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. જ્યારે સમાજ કાનૂની પ્રક્રિયાઓ અને તેના અધિકારો વિશે વધુ ને વધુ જગૃત થઈ રહ્યો છે ત્યારે તેમનું મહત્વ વધુ વધે છે. છેલ્લા કેટલાક દાયકાઓ માં ભારતમાં કાનૂની વ્યવસાયમાં ધરખંડ ફેરફારો થયા છે. આ વ્યવસાય તેમના પરંપરાગત કાગળ સાથે ફોજદારી અને સિવિલ વકીલોના વ્યવસાયમાંથી વિકસિત થયો છે. હાલમાં કાયદાના અભિલાષીઓ કોર્પોરેટ ગૃહો, કાયદા એજન્સીઓ, કાયદાકીય સંસ્થાઓ, મુકદમા, વહીવટી સેવાઓ અને ઘણા કામ કરી રહ્યા છે.

કાયદાના ક્ષેત્રમાં ૧૫ વર્ષનો અનુભવ ધરાવતા વકીલોને જ રાજ્ય અને ઉચ્ચ અદાલતોમાં ન્યાયાધીશ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવે છે. કાનૂની વ્યવસાયિકોની સરકાર દ્વારા પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર્સ, સોલિસિટર, ડેઝ્યુટી અથવા એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ અને એડવોકેટ જનરલ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવે છે. ઘણા વિભાગોને કાયદા અધિકારીઓ, કાનૂની સલાહકારો અને કાનૂની સહાયકોની જરૂર હોય છે. સિવિલ જજ અથવા મુનિસિફની નિમણૂક રાજ્યના કાયદા વિભાગમાં પસંદગી પરીક્ષા દ્વારા કરવામાં આવે છે, જેઓ પાછળથી મુખ્ય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ બને છે. કાયદામાં કારકિર્દી બનાવવા માટે ઘણા વિકલ્પો ખૂબ્યા છે.

શિક્ષણ : કાયદાને લગતા ક્ષેત્રમાં કારકિર્દી બનાવવા માટે આર્ટ્સ, કોમર્સ, સાયન્સ વગેરે કોઈ પણ પ્રવાહમાંથી ૧૨મું પાસ કરવું જરૂરી છે. આ પછી તમે કોઈ પણ યુનિવર્સિટી કે કોલેજમાં એડમિશન લઈને કાયદાનો અભ્યાસ કરી શકો છો. દેશની તમામ ૧૮ નેશનલ લો યુનિવર્સિટી (NLU) અને લો કોલેજોમાં કોમન લો એડમિશન ટેસ્ટમાં મેળવેલા રેન્ક અને સ્કોરના આધારે પ્રવેશ મેળવી શકાય છે. કેટલીક અગ્રણી ખાનગી કોલેજો LSAT ઇન્ડિયાના આધારે પ્રવેશ ઓફર કરે છે.

ફોજદારી કાયદો: કાનૂની શિક્ષણમાં અપરાધ સંબંધિત કાયદો એક મહત્વપૂર્ણ પાસું છે. વકીલાતનો મોટો હિસ્સો સમાજમાં થતા ગુનાઓ અંગેની કાનૂની લડાઈઓ પર આધાર રાખે છે. તેના અભ્યાસ દ્વારા જ આપણને ગુનાઓ અને તેને લગતા કાયદા અને જોગવાઈઓ વિશે માહિતી મળે છે.

કોર્પોરેટ કાયદો : આ શિક્ષણ હેઠળ કોર્પોરેટ અને બિજનેસ જગતમાં બનતી વ્યવસાયિક સમસ્યાઓ અને ગુનાઓ અને ફાઈનાન્સ પ્રોજેક્ટ્સ, ટેક્સ લાયસન્સ અને જોઇન્ટ સ્ટોક સંબંધિત કામ અને કાયદાઓ વિશે માહિતી આપવામાં આવે છે.

પેટન્ટ કાયદો : બૌદ્ધિક સંપત્તિ અને પેટન્ટ શું છે, તેમને સંબંધિત કાયદા વગેરે વિશે શીખવવામાં આવે છે. કોઈના આઈડિયાની ચોરી કરીને કામ કરવું એ બૌદ્ધિક સંપત્તા કાયદાનું ઉલ્લંઘન માનવામાં આવે છે.

સાયબર કાયદો: કોમ્પ્યુટર, ઇન્ટરનેટ અને નેટવર્કિંગના વધતા ઉપયોગથી સાયબર કાઈમમાં ઘણો વધારો થયો છે. સોશિયલ નેટવર્કિંગ, ઓનલાઈન શોપિંગ વગેરેને કારણે સાયબર સેક્ટરમાં ગુનાનો વ્યાપ વધ્યો છે. આ કાયદા હેઠળ સાયબર કાઈમ સંબંધિત મુદ્દાઓ પર કાનૂની માહિતી આપવામાં આવે છે.

કૌટુંબિક કાયદો : આ મહિલાઓ

માટે યોગ્ય અને મનપસંદ વિસ્તાર છે. આમાં છૂટાછેડા, દાક, વ્યક્તિગત કાયદો, લગ્ન, વાલીપણું અને અન્ય પારિવારિક બાબતોનો સમાવેશ થાય છે. કૌટુંબિક વિવાદોને લગતી કાયદાકીય જોગવાઈઓ શીખવવામાં આવે છે. તેવી જ રીતે બેંકિંગ, ટેક્સ વગેરે વિશે શિક્ષણ આપવામાં આવે છે. કાયદા સંબંધિત વિષયમાં સ્નાતક અથવા અનુસ્નાતક પૂર્ણ કર્યા પછી, વકીલ તરીકે પ્રેક્ટિસ કરવાના રસ્તાઓ ખૂલે છે.

પ્રેક્ટિસ અને કારકિર્દી: કાયદાનો અભ્યાસ કર્યા પછી, તમે વરિઝ વકીલની દેખરેખ હેઠળ તહેસીલ, જિલ્લા કોર્ટમાં પ્રેક્ટિસ કરીને અનુભવ મેળવી શકો છો. આ સમય દરમિયાન તમે તમારી રૂચિ અનુસાર ક્ષેત્ર પસંદ કરી શકો છો, જેમાં સિવિલ, ટેક્સ, ફોજદારી, કોર્પોરેટ બાબતો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. અનુભવ મેળવ્યા પછી તમે તમારી જાતને વકીલ તરીકે આગળ વધારી શકો છો. •••

“ઇસ્લામી સંસ્કૃતિના પુનરૂત્થાનમાં સાહિત્યની ભૂમિકા” શીર્ષક હેઠળ ઓલ ઇન્ડિયા મુશાયરો ચોજાયો

અહુમદાબાદ: જમાઅતે ઇસ્લામી હિંદ, ગુજરાત અને ઈદારા એ અદબે ઇસ્લામી દ્વારા ટાગોર હોલ, પાલી, અહુમદાબાદ ખાતે તા. ૩૧ ડિસેમ્બર ૨૦૨૩, રવિવારના રોજ એક અનેરા સાહિત્ય સંમેલનનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ સાહિત્ય સંમેલનમાં જાણીતા ઉર્દૂ અને ગુજરાતી લેખકો અને શિક્ષણવિદોનું સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું. સમાજના નવ નિર્માણમાં સાહિત્ય અને કલાની એક આગવી ભૂમિકા છે. સમાજ અને સાહિત્યના આ સંબંધને વાચા આપવાના હેતુથી આ સુંદર કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

આ પ્રસંગે ગુજરાતના કેટલાક મહાન કલાકારો અને લેખકોનું સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં લોક કલાકાર અને લેખક માનનીય શહાબુદ્દીન રાઠોડ સાહેબ, શિક્ષણશાલાની માનનીય દાઉદલાઈ ઘાંચી સાહેબ, ઉર્દૂ અને ફારસી

ભાષાના નિર્ણાત પ્રો. મોહિયુદ્દીન બોખેવાલા સાહેબ, ગુજરાતી કવિ અને સાહિત્યકાર મુસાફિર પાલનપુરી સાહેબ અને પવિત્ર કુર્અન, સીરત અને અન્ય ધર્મા પુસ્તકોના અનુવાદક જનાબ જહીરુદ્દીન શેખ સાહેબનો સમાવેશ થયો હતો.

કાર્યક્રમની શરૂઆત જનાબ ઉમર મન્સૂરી દ્વારા કુર્અન શરીફના પઠનથી કરવામાં આવી હતી. ત્યાર બાદ જમાઅતે ઇસ્લામી હિંદ, ગુજરાતના અમીર ડૉ. મુહમ્મદ સલીમ પટીવાલાએ મહેમાનોનું સ્વાગત કર્યું હતું. ત્યારબાદ મંચ પર ઉપસ્થિત સમાજના અગ્રણીઓ દ્વારા તમામ લેખકો અને કલાકારોને સન્માન પત્ર અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું અને તેઓનું શાલ ઓઢાડી સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગે શ્રી શહાબુદ્દીન રાઠોડ સાહેબે ખૂબ જ સુંદર ગુજરાતી ભાષામાં શુદ્ધ હાસ્ય પીરસ્યું હતું અને પોતાની આગવી શૈલીમાં સન્માનના પ્રત્યુત્તરમાં શ્રોતાઓનું

ભરપૂર મનોરંજન કર્યું હતું. પ્રેક્ષકોએ પણ ખુલ્લા મને તેમને માણ્યા અને તેમનું સ્વાગત કર્યું હતું.

આ તકે સાહિત્ય સંમેલનના અધ્યક્ષ ડૉ. હસન રાજા અને ઉપસ્થિત મહાનુભાવોના હસ્તે કવિ મુસાફિર પાલનપુરીના કટાક્ષ અને વ્યંગ્ય કવિતાઓના નવીન પુસ્તક ‘ગીજી આંખે’ જે નવભારત સાહિત્ય મંદિર દ્વારા પ્રકાશિત થયું છે, તેનું લોકાર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું.

તે પછી, ભરચુક ટાગોર હોલમાં મુશાયરાનો કાર્યક્રમ શરૂ થયો. મુશાયરા પહેલાં, સંમેલનના પ્રમુખ એવા ઈદારાએ અદબે ઇસ્લામીના અભિલ ભારતીય પ્રમુખ, પ્રો. ડૉ. હસન રાજા સાહેબે તેમના અધ્યક્ષીય સંબોધનમાં સાહિત્ય અને સત્યતા વિષય પર વિદ્વતાપૂર્ણ વક્તવ્ય આપ્યું હતું. તેમણે કંધું કે લેખક અને કવિ મૃત શર્જદોના શરીરમાં જીવનનો ધ્યાસ ભરે છે. તેઓએ કવિતાઓ દ્વારા જુદા જુદા

શાયરોએ ‘નાદાન’ શબ્દને કેવા કેવા અર્થમાં પ્રયોજ્યો છે તેની સુંદર છણાવટ કરી હતી. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે, અલ્લાહ અને તેના બંદાઓ વચ્ચેના તમામ સંબંધો સારી રીતે જાળવી રાખવાનું નામ સભ્યતા છે. એક લેખક અને કવિ આ સંબંધોની સત્યતા અને ભલાઈને સુંદર રીતે પ્રગટ કરી જાણે છે અને તેને વ્યાખ્યા પણ આપે છે.

અધ્યક્ષીય પ્રવચન પછી મુશાયરાનો કાર્યક્રમ વિધિવત્ શરૂ થયો. જનાબ નઈમ અખ્તર બુરહાનપુરીએ સુંદર તરનુમ સાથે ના'ત સંભળાવીને મુશાયરાની શરૂઆત કરી. ત્યારબાદ ગુજરાતના અને ગુજરાત બહારના આદરણીય કવિઓએ તેમની સુંદર કવિતાઓ અને સુરીલા તરનુમથી શ્રોતાઓને તરબોળ કરી તેમના દિલ જીતી લીધા હતા. સુજ્ઞ શ્રોતાઓએ, જેમાં સારી સંખ્યામાં મહિલાઓ પણ સામેલ હતી, કવિઓને ભરપૂર દાદથી નવાજ્યા. કવિઓની યાદીમાં અહમદાબાદના જનાબ અભુલ કદીર અસદ સાહેબ, ડૉ. મુહમ્મદ સલીમ શાહિદ સાહેબ, જનાબ શબનમ અન્સારી સાહેબ, જનાબ ઈકબાલ બેગ મિર્જા સાહેબ, બરોડાના આરિફ શેખ સાહેબ અને સૈયદ અલી નદીમ સાહેબ, સુરતના વસીમ માલિક સાહેબ, પાલનપુરના મુસાફિર પાલનપુરી સાહેબ, બુરહાનપુરના જનાબ અખ્તર નઈમ સાહેબ અને દિલ્હીના શ્રી ઈન્નિજાર નઈમ સાહેબનો સમાવેશ થતો હતો. માલેગાંવના જનાબ ઈમરાન રાશિદ પોતાના સુંદર સંચાલનથી શ્રોતાઓના દિલ જીતી લીધા અને અંત સુધી શ્રોતાઓને પોતાના શબ્દોથી મંત્રમુગ્ધ રાખ્યા હતા.

લાંબા સમય પછી અહમદાબાદ શહેરમાં સાહિત્ય સંમેલન અને અભિલ

ભારતીય મુશાયરાનું આટલું અહૃત સંમેલન યોજવામાં આવતાં ઉપસ્થિતોનો ઉત્સાહ જોવાલાયક હતો.

મસ્ઝિદો દરગાહ કી ગર હુમ્રીં
લુટ્ટી રહી
દેખ લેના ફિર જમી કો જુલ્હુલે
ખા જાયેંગે
- ઈકબાલ બેગ મિર્જા

મુશાયરાના કેટલાક વીણોલા શો' ૨

ખુદ બ ખુદ તહરીર હો જાયેગી ના'તે
મુસ્તુફા
રખ દો કાગજ પર કલમ સલ્લે અલા
પઢતે હુએ

તેરા હો કર જો ચલ રહા હોગા
કિતના ખુદ કો બદલ રહા હોગા
ઉસકે ખ્વાબોં સે મેં નિકાલ આયા
અબ વો આંખો કો મલ રહા હોગા
- નઈમ અખ્તર બુરહાનપુરી

ઉજાલો કે અલમ બરદાર રહીએ
બુઝે મશઅલ તો ખુદ તૈયાર રહીએ
યે સુનતી કમ, સુનાતી હે જ્યાદા
જરા દીવાર સે હુંશિયાર રહીએ.

- ઈન્નિજાર નઈમ

ઉરુજો પસ્તી કા યે સિલસિલા ભી
તેરા હૈ
લકીરે તેરી દાયરા ભી તેરા હૈ
- વસીમ માલિક

કુછ મુસ્કુરા કે ફૂલ સે ચેહરે સે બાત કર
શાયર હું મેં મુજ સે સલીકે સે બાત કર
- મુસાફિર પાલનપુરી

ઉસ શાખસ કા હમ કો કભી હોના ભી નહીં હૈ,
લેકિન યેસિતમ હૈ ઉસે ખોના ભી નહીં હૈ
- ઈમરાન રાશિદ

સબક ભિલા હૈ વો હુસને સુલૂક કા હમ કો
કભી કિસી કે લિયે બદ્દુચ્ચા નહીં કરતે
- સૈયદ અલી નદીમ

મેં દરવાજે પે દસ્તક દે રહા હું
વો પાગલ હૈ કિ જિડકી ખોલતા હૈ
- આરિફ શેખ

રિશ્ટોંકો નિભાના ભી અક્સર ઈન્સાં
કો બહુત ઉલ્લાસા હૈ
સૂરજસે અગર મેં બાત કરું તો ચાંદ
કો ગુર્સા આતા હૈ

- શબનમ અન્સારી

હોશ વાલે હેં યહાં સબ સરફિરા
કોઈ નહીં
બોલના તો ચાહતે હેં બોલતા
કોઈ નહીં
- મો. સલીમ શાહિદ

અમીરે શહર કી મુસ્કાન સે ભી
બચ કે રહો
ગરીબે વક્ત પે અહસાન ભી હો
સકતા હૈ
- અ. કદીર અસદ

SIO ગુજરાત દ્વારા “ઉડાન” ચિલ્ડ્રન ફેસ્ટિવલ ૨૦૨૪નું આયોજન

અપના સારા યે આસમાન કરને કો - હમ હોએ તૈયાર અબ ઉડાન ભરને કો

અહેમદાબાદ: સ્ટ્રોન્ટ્સ ઇસ્લામિક ઓર્ગનાઇઝેશન ઓફ ઇન્ડિયા, ગુજરાત દ્વારા દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ તા. ૭ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૪, રવિવારના રોજ નરીમનપુરા ફાર્મ, બદ્રાબાદ, અહેમદાબાદ ખાતે હણ્ણા “ઉડાન” ચિલ્ડ્રન ફેસ્ટિવલનું આયોજન કરવામાં આવ્યું. આ ફેસ્ટિવલ ધો. ૫ થી ૮ના વિદ્યાર્થીઓ માટે ઓન-ઓફ સ્ટેજ ૧૫ જેવા વિવિધ પ્રકારની સ્પર્ધા યોજવામાં આવી. જેમાં ચિંહી ઉઠાઓ અને બોલો, છિફ્ઝ કોમ્પ્યુટિશન, તરાના, સ્ટેન્ડ અપ કોમેડી, ડ્રામા, કોથળા દોડ, લિંબુ ચમચી, ૧૦૦ મીટર દોડ, ત લેગ રેસ, ક્રિકેટ

કોમ્પ્યુટિશન, નાટ્ય સ્પર્ધા, સંવાદ, રીલે દોડ, કબડી, હસ્ત લેખન (ક્રિકેટ), પેન્ટિંગ અને વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ જેવી સ્પર્ધાઓ સામેલ હતી. આ ફેસ્ટિવલમાં ૩૦૦ જેટલા વિદ્યાર્થીઓ એભાગ લીધો હતો અને પોતાની અંદર છુપાયેલ ક્ષમતાને ખૂબ જ સારી રીતે પ્રસ્તુત કરી હતી.

ફેસ્ટિવલની શરૂઆતમાં પ્રારંભિક પ્રવચન આપતા ફેસલ મણીયાર (કન્વીનર ઉડાન ચિલ્ડ્રન ફેસ્ટિવલ ૨૦૨૪) એ બાળકોને Edutainment, Engagement, Excellence ના ત્રણ સૂત્રો આપી પ્રોત્સાહિત કર્યા હતા.

ફેસ્ટિવલના અંતે ઈનામ વિતરણ કાર્યક્રમ યોજાયો હતો જેમાં જી.આઈ.ઓ. ગુજરાતની સચિવ ફેલ્ષીદા કુરેશીએ ગલ્સ્ ઇસ્લામિક ઓર્ગનાઇઝેશન અને તેની ચિલ્ડ્રેન વિન્ગ Rising Starsનો પરિચય આપ્યો હતો. SIO ગુજરાતના પ્રમુખ જાવેદ આલમ કુરેશીએ SIOનો પરિચય આપતાં કહ્યું કે આજની યુવા પેઢી માટે કે જ્યારે તેઓ ભૌતિકવાદી અને માર્ગહીન જીવન જીવી રહ્યા છે અને Digitalizationનો શિકાર થઈ પોતાની જાતથી પણ ગાફેલ થઈ રહ્યા છે SIO તેમના માટે એક અમૃત જળ સમાન છે. ફેસ્ટિવલના ચીફ ગેસ્ટ

જનાબ ડૉ. સલીમ પટીવાલા સાહેબ
(પ્રદેશ પ્રમુખ JIH, ગુજરાત અને
સરપરસ્ત SIO ગુજરાતના
સરપરસ્ત) એ બાળકોનો ઉત્સાહ
વધારતા જણાયું હતું કે આપણે માત્ર
પુસ્તકિયું જ્ઞાન લેનારા ન બનીએ પરંતુ
જીવનના દરેક ક્ષેત્રમાં આગળ
વધવાના પ્રયત્નો કરવા જોઈએ, ત્યારે
જ આપણે સંપૂર્ણ માનવી બનીશું.
એમણે વધુમાં કહ્યું કે આપણે સૌએ
સમયની કદર કરવી જોઈએ, સમય
દુનિયાની સૌથી મૂલ્યવાન વસ્તુ છે,
જેણે સમયનો દૂર ઉપયોગ કર્યો તે ઘણો
નુકસાનમાં રહેશે. સાથે આપણે જે
પણ કાર્ય કરીએ તે ખુબ જ ખૂબી સાથે
કરીએ.

SIO ગુજરાતના આ પ્રયાસોને
બધી જ શાળાના શિક્ષકો અને સંચાલકો
દ્વારા બિરદાવવામાં આવેલ અને
ભવિષ્યમાં પણ SIO આવા પ્રેરણાદાયી
કાર્યક્રમો કરતા રહે તેવી આશા વ્યક્ત
કરી હતી. સમગ્ર ફેસ્ટિવલનું સંચાલન
ખાલિદ કુરેશી અને સોહેલ તન્વીરે
સારી રીતે કર્યું હતું.

શ્રેષ્ઠી મુજબ પુરસ્કાર
મેળવનારની યાદી નીચે મુજબ છે:

ઇન્ફ્રા કોમ્પ્યુટીશન:

1. જુવૈરિયા અન્સારી
2. નરમાવાલા મુહમ્મદ
3. પલ્સાણીયા સોંદ

ચિહ્ની ઉદાહરણો અને બોલો:

1. રાજપૂત ઈકરા મ. ખાલિદ
2. ફાતિમા મહીલા એહસાનુલ્લાહ
3. પઠાણ અયમન

તરાના:

1. અન્સારી અફીઝા અત્થર
2. મારિયા મોહસિન શેખ
3. અન્સારી તાહા મ. અશરફ

સ્ટેન્ડ અપ ક્રોમેરી:

- શેખ મુહમ્મદ ઉવૈસ

સંવાદ:

1. વસીલા વોહરા, શેખ ઉનૈદ

નાટ્ય સ્પર્ધા (શ્રુપ):

કિએટિવ ઈંજિલેશ સ્કૂલ

નાટ્ય સ્પર્ધા (બેસ્ટ પરફોર્મન્સ):

ફારુકી મુહમ્મદ ઉમર નદીમ અખર

લીંબુ ચ્યામ્પી:

1. પઠાણ મહીલા મોહસિનખાન

2. શેખ ફાતિમા નુર મહમ્મદ

3. શેખ માહિયા અબુલબરકાત

૧૦૦ મીટર દોડ (છોકરાઓ):

1. શેખ શાન મોહમ્મદ,

2. પઠાણ યહાખાન

3. રેને મોહમ્મદ શાહિદ

૧૦૦ મીટર દોડ (છોકરીઓ):

1. પઠાણ અર્શિયા

2. મણિયાર મુખશિર અંજુમ

3. રાજપૂત ઈકરા મુહમ્મદ ખાલીદ

કોથળા દોડ:

1. સરબાજ વડતાલવાલા,

2. મન્સૂરી મુહમ્મદ જુનેદ,

3. મિરજા અજીમબેગ

વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ:

1. પઠાણ અયમન

૨. રાજપૂત શયામ

૩. ફાતિમા મહીલા

પેન્ટીંગ:

1. પઠાણ જોબિયાખાન

2. ભણી હફસા

3. શેખ અબૂસુફિયાન

હસ્ત લેખન (કેલિગ્રાફી):

1. મેમણ જૈનબ

2. અન્સારી ફરહાનાજ

3. મણિયાર મુખશિર અંજુમ

કબ્રિઝ:

કિએટિવ ઈંજિલેશ સ્કૂલ

રીલે દોડ (છોકરાઓ):

કિએટિવ ઈંજિલેશ સ્કૂલ

રીલે દોડ (છોકરીઓ):

ગુજરાત સાર્વજનિક વેલ્ફર ટ્રસ્ટ

૩ લેગ રેસ:

1. અન્સારી ઉજમા, સિદીકી આયેશા

2. મણિયાર આયશા, શેખ શફા

કિવિજ કોમ્પ્યુટીશન:

ટીમ : ઈન્ફેન્ટ મુહમ્મદ ઈમરાન

શેખ, અવારી શક્યિયા તલ્હા, શેખ આમેના મ. નઈમ •••

વાચકો જોગ સૂચના

પ્રિય ગ્રાહકો

★ “યુવાસાથી” માસિક દર મહિનાની ઉછુ તારીખે પોસ્ટ કરવામાં આવે છે. જો તે મહિનાની ૧૦ તારીખ સુધીન મળે તો નજીકની પોસ્ટ ઓફિસમાં તપાસ કરવા અમારા છાલા વાચક મિત્રોને વિનંતી છે.

★ “યુવાસાથી” માસિકનું લવાજમ પૂરું થઈ ગયું હોય તો તેમને નમ્ર વિનંતી છે કે તેઓ ઓફિસના સરનામે મનીઓર્ડર અથવા ચેકથી કે પછી ઓનલાઈન Google Pay, Phone Pe વિ.થી પણ લવાજમ મોકલી આપે.

★ પોસ્ટમેન નિયમિત ડિલિવરી કરતાન હોવાથી વાચકોને કોપીઓ નિયમિત મળતી નથી. તેથી જે વાચક મિત્રો “યુવાસાથી” કુરિયરથી મંગાવવા ઈચ્છતા હોય તો તેમણે લવાજમની રકમ રૂ. ૩૦૦ ઉપરાંત રૂ. ૧૮૦ વધારે આપવા.

● મેનેજર, “યુવાસાથી” ગુજરાતી માસિક

પવિત્ર સંકલ્પ

ઈમામ મોહિયુદીન ઝકરીયા નૌવી (૧૨૩૩-૭૮)નો જન્મ દમાસ્કસ પાસે નવા નામક એક નાનકડા ગામમાં થયો હતો. દસ વર્ષની વય પહેલાં જ કુર્અન હિફ્જ (કંઠસ્થ) કરી લીધું અને ૧૮ વર્ષની ઉમરે ભણવા માટે દમિશક જતા રહ્યા હતા. ત્યાં ઈમામ નૌવી રહ. એ હદીસ (પયગંબર મુહમ્મદ રહુના કથનો અને કાર્યો) અને ઈસ્લામી ન્યાયશાસ્કના અધ્યયન સહિત વિભિન્ન ક્ષેત્રો અને વિષયોને એ સમયના ઈસ્લામી ધર્મશાસ્કીઓથી શિખ્યું.

એવું કહેવાય છે કે ઈમામ નૌવી રહ. એક પ્રભર આલિમ, ચિંતક અને ધર્મપરાયણ વ્યક્તિ હતા. તેઓ અધ્યયન, લેખન અને બંદગીમાં પોતાનો વધારે પડતો સમય વ્યતીત કરતા હતા. તેઓ લોકોને સદાચારરણ માટે સતત પ્રેરણા આપતા રહ્યા અને બૂરાઈઓથી રોકતા રહ્યા. આટલી અલ્ય આયુમા તેમણે ૪૦થી અધિક પુસ્તકો લખ્યા. તેમનું સૌથી પ્રસિદ્ધ હદીસનું પુસ્તક

“ચાલીસ હદીસ” સંગ્રહ છે. જે ૮૦૦ કરતાં અધિક વર્ષોથી જ્ઞાનપિપાસુઓને લાભાન્વિત કરી રહ્યું છે. આ હદીસ સંગ્રહની પ્રત્યેક હદીસ આપણાને ઈસ્લામા મૂળ સિદ્ધાંતો પૈકી કોઈ એકના વિષે શિખાવે છે.. આ હદીસો મુખ્યત્વે પ્રસિદ્ધ હદીસ સંગ્રહો સહી બુખારી અને સહી મુસ્લિમથી લેવામાં આવી છે. આ પુસ્તકમાં હદીસ શ્રુંખલાની પ્રથમ હદીસ છે.

આ સંગ્રહની પ્રથમ હદીસ એ છે જે પયગંબર હજરત મુહમ્મદ રહુના ગાઢ સાથી હજરત ઉમર રદ્દ. દ્વારા વર્ણન થયેલી છે જેમાં અલ્વાહના અંતિમ પયગંબર મુહમ્મદ. સલ્લ. એ કહ્યું કે :

“કાર્યોને કરવા માટે તેની નિયતથી પરખવામા આવે છે. એટલે પ્રત્યેક વ્યક્તિને તે મળશે જેની તેણે નિયત કરી હશે.”

આ હદીસને ઈસ્લામમાં સૌથી મોટી હદીસોમાંથી એક કહેવાય છે. કેમકે આ એક ઈમાનવાળાને તેના મનના કાર્યોનું મૂલ્યાંકન કરવા અને

તેની પરખ કરવામાં મદદ કરી શકે છે. એવું માનવામાં આવે છે કે ઈમામ નૌવી રહ. એ આ હદીસથી પોતાના સંગ્રહની શરૂઆત એટલા માટે કરી કે તેઓ આ પુસ્તક પઢનારા દરેક વ્યક્તિને નીયત અને ઈરાદાના મહત્વ વિષે યાદ દેવડાવવા માંગતા હતા.

પયગંબર મુહમ્મદ રહુનાએ આ હદીસને એક સિદ્ધાંત સાથે શરૂ કરી કે મનુષ્યના કાર્યોને તેની નીયત અને ઈરાદાથી પરખવામા આવે છે. પછી ઈમામે આના ગણ ઉદાહરણ આપ્યા. પ્રથમ એક અનુકરણીય કાર્ય છે, ઈશ્વરના માર્ગમાં પલાયના. બીજું અને ત્રીજું કાર્ય એ સ્થિતિઓના ઉદાહરણ છે, જેમાં આપણે આપણી નીયતનું મૂલ્યાંકન કરવાની આવશ્યકતા હોઈ શકે છે, સામાન્ય રીતે સાંસારિક વસ્તુઓ માટે પ્રવાસ.

આપણે એ સમજવાની જરૂરત છે કે જો નીયત અને ઈરાદો સાચો હશે તો કામ બરાબર થશે પરંતુ જો ઈરાદો ખોટો હશે તો કામ પણ ખોટું થઈ જશે.

જીવનના પ્રત્યેક કાર્યમાં સાચું અને પ્રમાણિક હોવું એક શરત છે અને જો આપણે ઈચ્છાએ છીએ કે ઈશ્વર આપણા સારા કામોનો સ્વીકાર કરે તો આપણે આ શરતોને પૂરી કરવી પડશે. અપ્રમાણિકતાના મૂળ કારણોમાંથી એક આપણી સાંસારિક ઈચ્છાઓને પૂરી કરવા માટે કામ કરવું છે.

ઈમામ અલહરાવી રહ. જેમનું મૃત્યુ ઈ.સ. ૮૪૮માં થયું. એમણે આપણને ચેતવણી આપી હતી કે સાત પ્રકારની ઈચ્છાઓ છે જે આપણા ઈરાદા અને ઉદ્દેશોની શુદ્ધતાને ભાષ કરે છે એ ઈચ્છાઓ આ મુજબ છે :

- ૧) બીજાની નજરોમાં પોતાને સારા દેખાડવાની ઈચ્છા.
- ૨) બીજાઓની પ્રશંસા પામવાની ઈચ્છા.
- ૩) બીજાઓ દ્વારા દોષ લગાવવાથી બચવાની ઈચ્છા.
- ૪) બીજાઓથી ગુણગાન કરાવવાની ઈચ્છા.
- ૫) બીજાઓથી ધન મેળવવાની ઈચ્છા.
- ૬) બીજાઓનો પ્રેમ પામવાની ઈચ્છા.

૭) ઈશ્વર સિવાય કોઈ અન્યથી મદદ માંગવાની ઈચ્છા.

એટલા માટે એક ઈમાનવાળા માટે જરૂરી છે કે તે પોતાના ફૂત્યોથી પહેલાં, પોતાની નીયત અને પોતાના ઈરાદાઓની શુદ્ધતાને તપાસી લે. આ ધ્યાન રાખવા યોગ્ય વાત છે કે ભલે આપણને ખબર હોય કે ન હોય, આપણા દૈનિકજીવનના કાર્યો પાછળ એક નીયત હોય છે.

જીશકારોનું માનવું છે કે ઉપરોક્ત હફ્તિસ આપણને શીખવાએ છે કે જો કોઈ વ્યક્તિ એક સારું કામ કરવાનો ઈરાદો કરે છે, પરંતુ તે માર્ગ કોઈ

અવરોધ આવવાના કારણે પૂરું નથી કરી શકતો, તો પણ તેને તેના ઈરાદાનું ઈનામ તો મળશે.

આ એ તથયના કારણે છે કે પયગંબર મુહમ્મદ સ્તુતાએ કહ્યું :

“ઈશ્વર-અલ્લાહ સારા કામો અને ખોટા કામોને નોંધેછે. જે કોઈ સારા કામો કરવાની નીયત કરે છે, પરંતુ કરી નથી શકતો, તો અલ્લાહ તેને એક પૂર્ણ કામના સ્વરૂપે નોંધે છે. પણ જો એ સારું કામ કરવાની નીયત કરે છે અને પછી પુરું

પણ કરે છે, તો ઈશ્વર તેને દસ સારા કામોના સમકક્ષ, સાતસો ગણા સુધી અથવા તેનાથી પણ અધિક રીતે નોંધેછે. પરંતુ જો તે એક ખોટું કામ કરવાની નીયત કરે છે, પરંતુ કરતો નથી તો અલ્લાહ તેને એક પૂરા સારા કામની જેમ નોંધે છે. પણ જો એ ખોટું કામ કરવાની નીયત કરે છે અને એ કામ કરી પણ નાંખે છે, તો અલ્લાહ એ કામને એક જ બૂરા કામની જેમ નોંધે છે.

• • •

Shafeen
Health & Hygiene Society
CONNECTING FOR CARE
Trust Reg. No. F/17260/Ahd.

તલીબી માર્ગદર્શન કેન્દ્ર

ઉદ્દેશ્યો : ગુજરાત અને અન્ય રાજ્યોના જરૂરિયાતમંદ દર્દીઓને સંપૂર્ણ તલીબી માર્ગદર્શન અને સારવારની સુવિધા આપવા

સરકારી, અર્દસરકારી, ટ્રસ્ટ તે મજ ખાનગી હોસ્પિટલમાં દરેક પ્રકારની સારવાર માટે માર્ગદર્શન આપતી એકમાત્ર સંસ્થા

સચોટ દિશા સૂચન તેમજ યોગ્ય સારવારની માહિતીનું સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન આપવામાં આવશે.

- એન્જુયોગ્રાફી/એન્જુયોપલાસ્ટી
- કિંડની ટ્રાન્સપલાન્ટ
- ડાયાલિસિસ
- મગજની ગાંઠની સર્જરી/હેમટેજ સર્જરી
- સ્યાઈન સર્જરી
- કેન્સર સર્જરી
- કીમો થેરાપી/રેડિયો થેરાપી
- લેબોરેટરી અને ઈમેજુંગ સર્વિસીસ
- કિંડની અને પિતાશની પથરી
- હૃદયના વાયની સર્જરી/બાયપાસ સર્જરી
- વેસ્ક્યુલર સર્જરી
- જેઇન્ટ રિસેસોન્ટ
- દરેક સ્પેશયાલીટી અને સુપર સ્સ્પેશયાલીટીની ટ્રીટમેન્ટમાં માર્ગદર્શક
- બાળ રોગ અને કિટીકલ કેરમાં માર્ગદર્શક (I.C.U./N.I.C.U.) વગરે....

શહેરના તથા આસપાસના લોકો અમદાવાદમાં આવે છે ત્યારે જે તે રોગની સારવાર માર્ગ કયા જવું તેની પૂર્તી માહિતી હોતી નથી. ખાસ કરીને સ્પેશિયાલિસ્ટ ડોક્ટરોને તથા હોસ્પિટલ ની અપૂર્તી માહિતીને લાંઘે ખોટી જાયાએ જઈ સમય અને પેસા બગાડે છે. આ પરિસ્થિતિને નિવારવા શાહીન હેલ્પ એન્ડ હાઇજુન સોસાયટીનું એક નવું સાહસ એટલે મેડિકલ ગાઇડન્સ સેન્ટર શારી રહી છે, જેમાં અમદાવાદ રાણેના નિયાત ડોક્ટરોને દ્વારા શ્રેષ્ઠ અને સમયસર ઉપયારનું માર્ગદર્શન દઈ અને તેના સગાને મળી રહેશે.

બી-૪, કરીશમા કોમ્પ્લેક્સ,
સારણી સોસાયટી,
૧૩૨ કુટ રોડ, જુહાપુરા,
અહમદાબાદ-૫૭

Saiyed Mohammed Hasnain
PRO & EXECUTIVE
M : 9714531345 shhs.guj@gmail.com

વાંચવા, વંચાવવા અને ભેટ રૂપે આપવા માટે પુસ્તકોનું ઉત્તમ સંગ્રહ

અમારા પુસ્તકોની વિશેષતા

સરળ, હૃદયસ્પર્શી અને
તાર્કિક શૈલી,
મસ્લકી પક્ષપાતથી મુક્ત,
ઈસ્લામનો અસરકારક પરિચય,
આકર્ષક ટાઇટલ,
ઉત્તમ કાગળ,
યોગ્ય કિંમત.

- 📍 બી-૩૦૩, કરિશમા કોમ્પ્લેક્સ, સારાણી સોસાયટી,
જુહાપુરા, અહમદાબાદ - ૩૮૦૦૫૫
- 📞 +91 87806 61963
- ✉️ ispgujarat2013@gmail.com
- 👤 islamicityaprakashan
- 🌐 ispgujarat

પુસ્તકો
ખરીદવા
સ્કેન કરો

The Character Building

ADMISSIONS Open For 2024-25 Limited seats

OFFICE TIME : 9 AM TO 1 PM

CONTACT NO. : 63531 65188

E-MAIL: RADIANCEKIDSPLAY188@GMAIL.COM

Nr. APMC Metro Station, 132 Feet Ring Road,
Guptanagar (Juhapura), Ahmedabad

IF UNDELIVERED PLEASE RETURN TO :

Yuvasaathi (Gujarati Monthly)

B-4, Karishma Complex, Sarani Society Corner,
132 ft. Ring Road, Juhapura, Ahmedabad -380055